

Anul XV NR. 35 (587) — 27 august 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

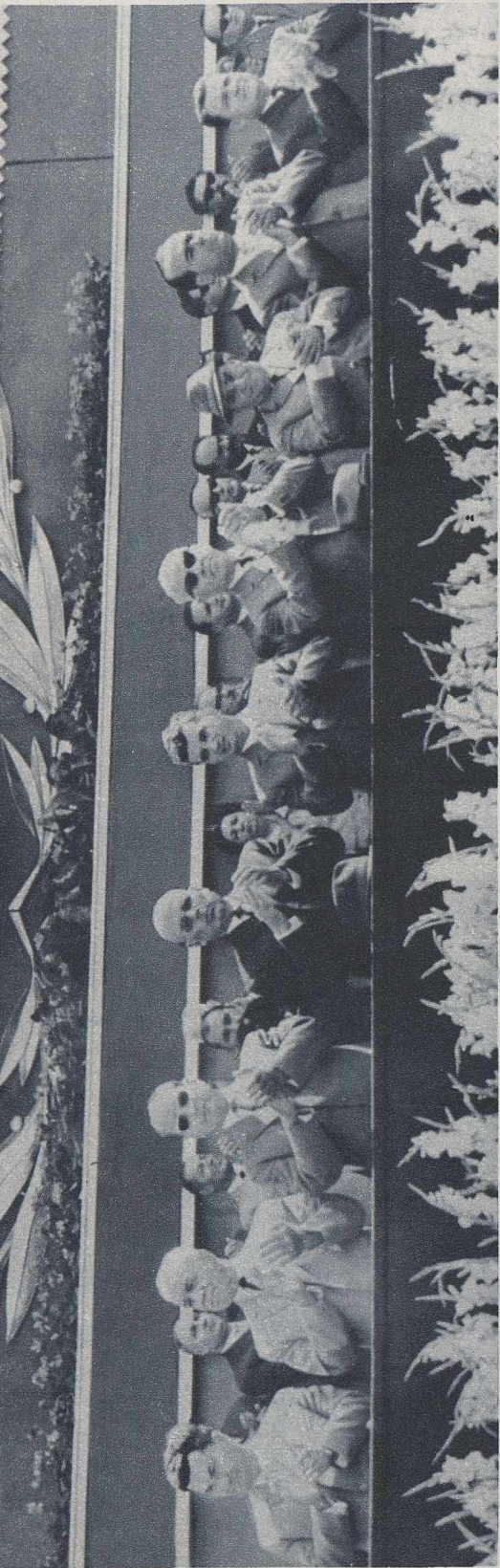
flacăra

Biblioteca Centrală
Regională
nețoara-Deva

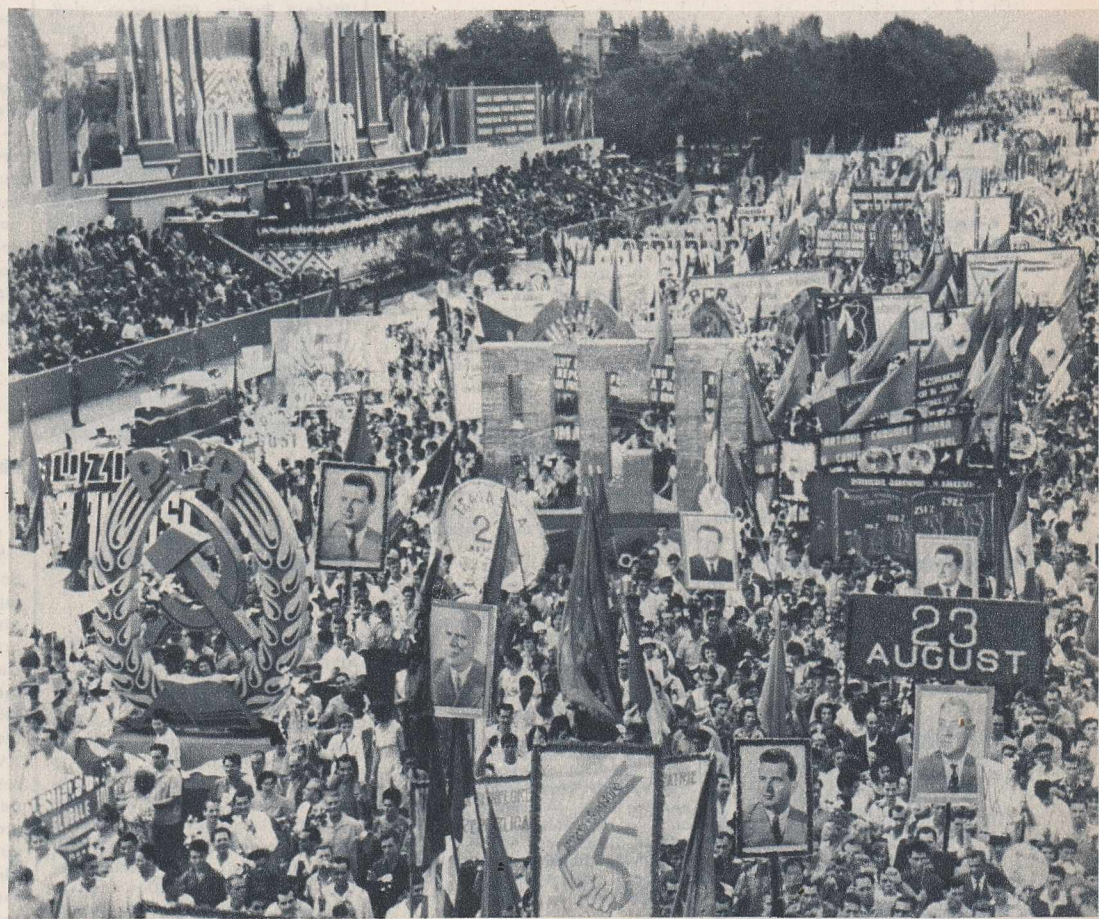
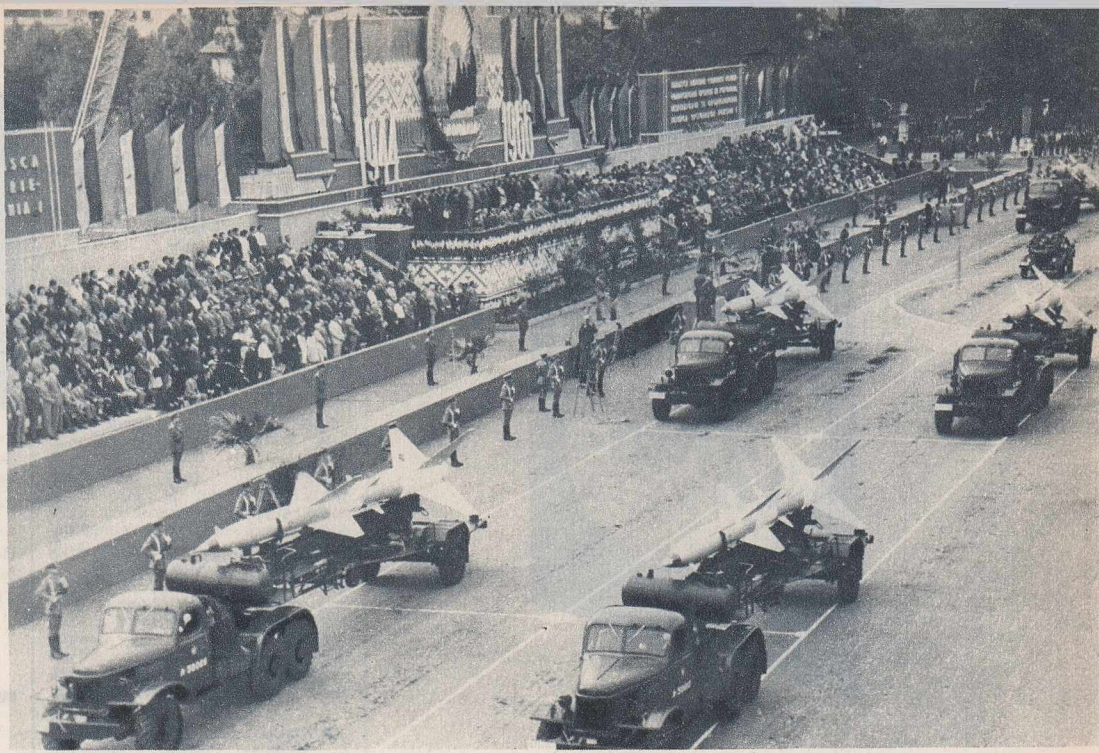
23 AUGUST 1966

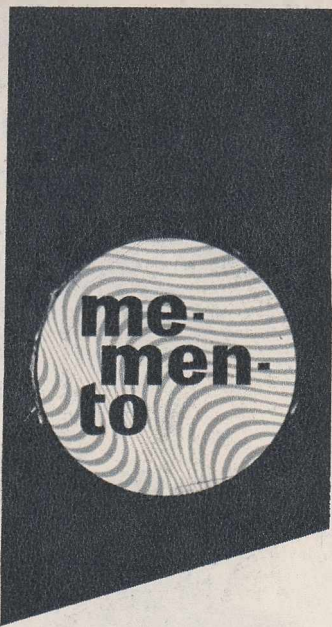
IMAGINI DE LA

AREA SĂRBĂȚOARE

carte

■ **Recomandăm cititorilor** o carte deosebit de importantă pentru cunoașterea mai adâncă a luptei partidului nostru pentru libertatea, independența și fericirea poporului: **Momente din istoria Partidului Comunist Român** (Ed. politică). Cartea este scrisă în mare parte de martorii și participanții la acțiunile evocate, astfel că paginile ei ne transmit, pe lângă prețioase documente și învățăminte, și emoția faptelor trăite.

■ **Iubitorii de poezie autentică** au un binevenit prilej de a se bucura de apariția cărții **Nevoia**

coperta noastră

Fotografie de S. MENDREA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — Int. 1744. **ABONAMENTE** la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **TARIF DE ABONAMENTE:** 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. **TIPARUL** executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”.

de cercuri de Geo Dumitrescu. De semnalat că în sumarul acestui volum se află și **Libertatea de a trage cu pușca**, cartea de poeme scrisă de Geo Dumitrescu cu ani în urmă.

■ 13 nuvele ale scriitorului englez — pe cât de interesant pe atât de contradictoriu — Aldous Huxley sînt cuprinse în cartea **Surtsul Glocondel**. Traducerea (bună) și prefața de Margareta Bărbuț.

■ Sub semnătura istoricului și criticului literar Al. Piru a apărut monografia **Costache Negruzzi**. Lucrarea se distinge printr-o prezentare nuanțată în epocă a subiectului cercetat, e îmbietoare la lectură deși nota erudită nu lipsește.

■ Editura tineretului a lansat o nouă colecție de literatură de aventuri: bilunara „Clubul tinerilor”. Primul număr al colecției, **Talna cetății** de Corneliu Breda.

■ Virtuțile de prozator ale lui Nicolae Jianu se află mai pregnant prezente în romanul său recent **Pământul era viu**, continuare a **Izvorului Roșu** care de asemenea se află — radical transformat — în volum. Eroii cărții: mineri dintr-o așezare din munții Rodnei, acțiunea petrecându-se în momentul premergător al actului naționalizării.

■ A reapărut încântătoare **Ulța copilăriei** de Ionel Teodoreanu (Editura tineretului). O caldă prezentare de Demostene Botez însoțește cartea.

■ Editura universală pregatește editarea de **Opere** — ediție în 11 volume — ale marelui clasic al literaturii universale, F. M. Dostoievski.

■ Al treilea volum din celebrele **Vieți paralele** de Plutarh a apărut de curînd în vitrinele librărilor. Traducerea competentă, ca și substanțialele notițe introductive și notele lămuritoare sînt asigurate în continuare de prof. dr. docent N. I. Barbu.

cinema

■ **Margret și afacerea Saint-Fiacre** — un nou film inspirat de seria scrierilor polițiste ale lui G. Simenon (regia: Jean Delannoy). Fără împuscături de revolver, fără nici o bătaie (nici mă-

car o palmă), filmul păstrează o tensiune constantă pentru că folosește cu abilitate o armă de luptă infailibilă: inteligența. Bineînțeles, eroul care o mînuiește în cel mai înalt grad este interpretat de Jean Gabin, cu cunoscuta-i putere expresivă a privirii și tăcerilor sale.

■ **Alfabetul fricii**. Fără să se încadreze în genul clasic al filmului de spionaj, realizarea regizorului iugoslav Fadil Hadzić poate capta interesul datorită unei anume împletiri dintre neprevăzutul momentelor tari și firescul unor nobile acțiuni umane. Excelentă, în rolul principal, actrița Vesna Bojanic.

■ **Producția studioului Alex. Sahia** este destul de mare ca să poată acoperi necesarul de filme documentare cerute de cinematografe. Sînt binevenite și reluările uneori, cu condiția să aibă valoare autentică. Nu înțelegem însă cum se justifică noua prezentă pe ecranele noastre a unui documentar mai vechi, unanim criticat pentru ieftinătatea imaginilor sale tip „ilustrată”: **Acolo unde Carpații întîlnesc Dunărea**.

■ **Actori ce trebuie văzuți:** Z. Cybulski (Miine, Mexicul), Elizabeth Taylor, Rex Harrison, Richard Burton (Cleopatra), John Wayne, Stewart Granger, Capucine (In Nord, spre Alaska).

Capucine

disc

■ Prin îngrijirea Radioteleviziunii, care a realizat înregistrarea pe bandă de magnetofon, acum zece ani, a celebrei piese a dramaturgiei universale **Azitul de noapte** de Maxim Gorki în regia lui Mihail Zirra, avem la dispoziție, pe discul „Electro-cord” EXE-0229, interpretarea magistrală a unei echipe de actori de mare clasă: Maria Filotti, Aura Buzescu, Irina Răchițeanu, Gina Petrini, Sandina Stan, Gheorghe Ciprian, George Vraca, Jules Cazaban, Ion Manolescu, Vladimir Maximilian, Radu Beligan, Costache Antoniu, Marcel Angheliescu, George Calboreanu, Gheorghe Storin, Alexandru Critico, Toma Dimitriu, Niky Atanasiu. Rareori se poate întîlni o echipă de actori alcătuită numai din stele de mărimea întii, cum este cea formată de Mihail Zirra pentru această, mai mult decît memorabilă, punere în scenă. Dacă vrei teatru la domiciliu nu pierdeți ocazia de-a asculta, de cîte ori doriți, cutremurătoare drama a lui Gorki, în această într-adevăr excepțională distribuție.

■ **Remarcabil simfonist**, strălucind prin căutările sale melodice, polifonice și politonale, transfigurînd stilul popular românesc cu mijloacele cele mai moderne ale scriiturii componistice, **Alfred Mendelssohn** în „Simfonia concertantă pentru orgă și orchestră”, „Canzona” și „Toccata” pentru orgă solo, ne-a lăsat, pe discul ECE-0223, o imagine amplă a stilului său polyvalent, caracterizat prin

generozitatea sentimentelor, grandezza temelor și febra lirismului său contemporan. Dirijează Iosif Conta la pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, iar Horst Gehann, la orgă, interpretează magistral „Canzona” și „Toccata”.

muzică

■ **Ansamblul de cîntece și dansuri al Armatei Republicii Populare Ungare** își continuă cu succes turneul în țara noastră. Sub conducerea compozitorului Lendway Kamillo, valorosul ansamblu — în compunerea căruia intră o orchestră simfonică bine pusă la punct, o formație corală bărbătească, o orchestră de muzică populară, un grup coregrafic și soliști vocali — desfășoară un bogat și variat program cuprinzînd lucrări muzical-coregrafice de inspirație mai ales folclorică și din viața militară.

plastică

■ **Muzeul de artă al Republicii Socialiste România. Expoziția de tapiserie flamandă** ne prezintă, pînă către sfîrșitul lunii septembrie, cele 25 de piese de o rară frumusețe și autentică valoare, provenite din Arras, Bruxelles, Lille, Anvers — celebre centre ale tapiseriei din secolele XVI-XVIII. Adevărate panouri monumentale, ele înfățișează scene de viață eroică mitologică, alegorii sau peisaje, creînd impresia unor tablouri de șevalet pictate cu lînă sau mătase. Tapiseriile sînt însoțite de o colecție de 60 de piese de faianță olandeză aparținînd de asemenea galeriei universale a muzeului nostru de artă.

■ **Muzeul Simu** (str. Biserica Amzei nr. 9) oferă — în cele 12 săli ale sale — iubitorilor de artă prilejul unei întîlniri cu opere de Grigorescu, Andreescu, Luchian, Petrașcu, Tonitza, Pallady, Ștefan Dimitrescu etc. 170 de piese constituie fondul acestei valoroase colecții muzeale care excelează mai ales în artă românească.

teatru

■ **Peste hotare**, la Trieste, se află plecat în turneu Teatrul „Constantin Tănase” cu unul din spectacolele sale remarcabile:

Revista dragostei. O altă formație a aceleiași teatru se află în turneu în R. P. Polonă.

■ **Teatrul de operă** și-a reluat activitatea cu: **Prințesa circului**, **Vinzătorul de păsări**, **Văduva veselă**, **Logodnicul din lună**. Sperăm că, poate, în sfîrșit, anul acesta ne vom întîlni și cu o inspirată operă românească actuală.

■ **Șantier**. Pentru a vă întregi imaginea asupra peisajului teatral al stagiunii 1966-1967 vă informăm în continuare despre planurile teatrelor. Iată spicul din dramaturgia universală contemporană: Karel Capek: **R.U.R.** (Teatrul de stat - Galați), Bertolt Brecht: **Capete rotunde și capete jughiate** (Teatrul de stat - Constanța), Vera Panova: **Adio, noptilor albe** (Teatrul de stat - Petroșeni), B. Svart: **Regele Gol** (Teatrul Muncitoresc C.F.R.), Slawomir Mrozek: **Tango** (Teatrul Mic), Sean O'Casey: **Pulbere purpurie** (Teatrul „Barbu Delavrancea”), J. K. Priestley: **Viraj periculos** (Teatrul de stat - Constanța), Arnold Wesker: **Cartofi prăjiți la toate felurile** (Teatrul de stat - Ploiești), John Osborne: **Privește înapoi cu minie** (Teatrul Național-Craiova), Fr. Durrenmatt: **Romulus cel Mare** (Teatrul Muncitoresc C.F.R.), Max Frisch: **Don Juan** (Teatrul de stat - Arad), Ray Lawler (scriitor australian): **Vara celei de-a 17-a păpuși** (Teatrul Național-Craiova), Jean de Beer: **Tristan și Isolda** (Teatrul Național-Iași), S. Beckett: **O, frumoase zile** (Teatrul Mic), J. P. Sartre: **Muștele** (Teatrul Mic), Jean Giraudoux: **Războiul Troiei nu va avea loc** (Teatrul de stat - Constanța), Jean Cosmos: **Domnul Alexandre** (Teatrul de stat - Bacău), René de Obaldia: **Date vîntul în crengile Sassafrasului** (Teatrul „C. I. Nottara”), Rolf Hochuth: **Vicarul** (Teatrul „Lucia Sturza-Bulandra”), Peter Weiss: **Marat-Sade** (Teatrul de Comedie), Dario Fo: **Porunca a 7-a** (Teatrul Național-Iași), Aldo Nicolai: **Căsnicie italiană** (Teatrul de stat - P. Neamț), Ed. Albee: **Cine se teme de Virginia Woolf?** (Teatrul de Comedie), Robert Anderson: **Noaptea tăcerii, noaptea singurătății** (Teatrul de stat - Birlad), Herb Gardner: **Miș și mil de clovn** (Teatrul „Ion Creangă”), Arthur Miller: **Amintirea a două dimineți de luni** (Teatrul Mic), E. O'Neill: **Lungui drum al zilei spre noapte** (Teatrul de stat - Timișoara), Günther Weisenborn: **Doi ineri coboară** (Teatrul german de stat din Timișoara), Yves Jaminque: **Don Quijote** (Teatrul de stat - Brăila).

Sperăm la o cit mai bună împlinire artistică a acestui interesant repertoriu.

notă

Din motive obiective, determinate de graficul special de tipărire a acestui număr, rubrica „Televiziune” nu este prezentă. Nădăjduind că vom găsi înțelegerea necesară la cititorii noștri, îi anunțăm că la viitoarea sa apariție „Memento” va fi din nou complet.

În curînd, în veșmintele lor pastelate, un nou lot de autocamioane «Carpați» va străbate drumurile țării.

automobilul românesc

în 3 timpi:

trecut, prezent și viitor

Parisul efervescentului artistic, patronat de un Zola, Verlaine, Monet, Renoir și Debussy, trăia spre sfîrșitul secolului trecut intensitatea febrei marilor invenții care aveau să facă parte azi din cotidianul nostru obișnuit: tramvaiul, cinematograful, telefonul, becul electric, mașina de scris, bicicleta, parfumul sintetic, aspirina, frigiderul. Același Paris a fost martorul, în vara anului 1880, unei alte născociri uimitoare. Într-o bună dimineață, pe marile bulevarde stîrni o nemaipomenită vilvă apariția unei trăsuri la care — ciudat! — nu era înhămat nimic. Ea mergea singură. Bubuia ca o locomotivă, iar pe un coș arunca nori înecăcioși de fum. Ziarele aveau să anunțe apoi că acest vehicul era creația studentului de origine română Dumitru Vănescu și că reprezenta pe atunci cea mai perfecționată trăsură automobilă din lume. Vănescu pătrundea în istoria tehnicii mondiale, pe roți de cauciuc, continuînd rîndul inventatorilor care, începînd cu Cugnot, în 1769, apoi cu Evans, Trevithick, Vivian și alții, căutau să creeze un vehicul automobil. Strădania acestor pionieri avea să fie încu-

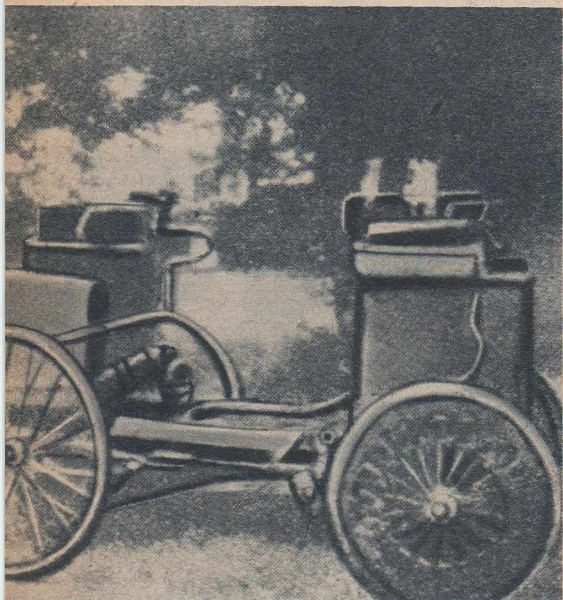
nunată abia la sfîrșitul secolului XIX de germanii Benz și Daimler care au reușit să construiască primele automobile cu motoare cu ardere internă.

Dar spre deosebire de precursorii săi, Vănescu avea să lase industriei — căreia nu-i bănuia uriașa dezvoltare din vremurile noastre — formule de articulații, organe de angrenaje care și acum au rămas de neînlocuit; iar ideea roților cu amortizoare de cauciuc, preconizată și aplicată de el, avea să fie preluată mai tîrziu de Dunlop devenit celebru datorită pneurilor sale. Vănescu a instalat automobilul românesc printre cele din fruntea coloanei consemnînd și în acest domeniu prezența activă a geniului poporului de la poalele Carpaților.

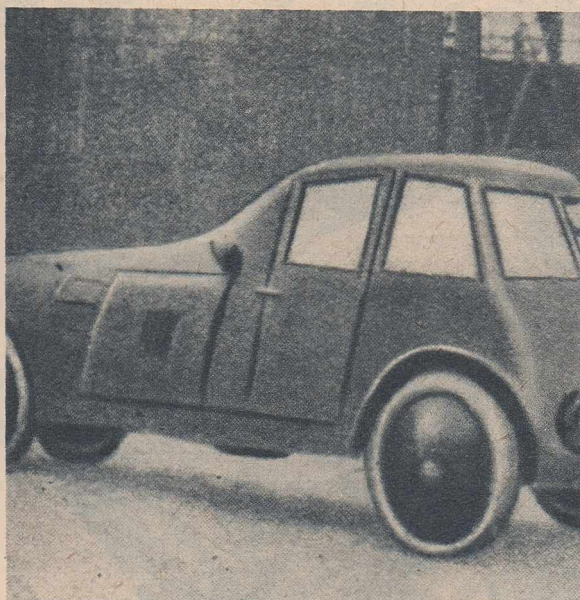
Trei decenii mai tîrziu, un alt român avea să contribuie substanțial la construirea mașinii de azi. Inginerul Henri Coandă, aplicînd în practică calculele sale, demonstrează primul că forma perfectă a automobilului este aceea care se apropie cît mai mult de silueta unei picături de apă în cădere. Automobilul

(Continuare în pag. 6)

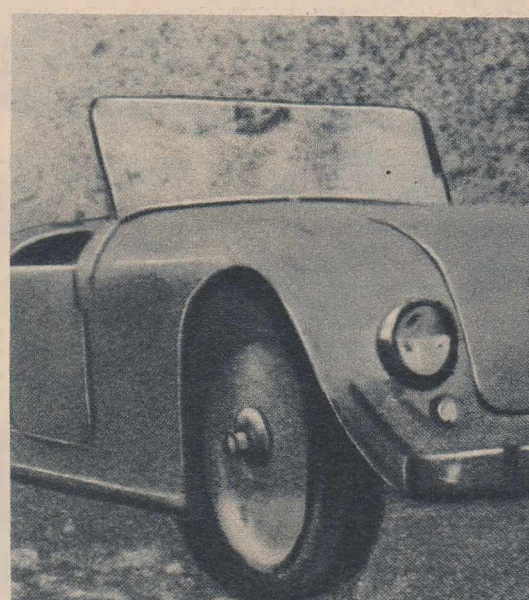
Automobilul construit de Dumitru Vădescu la Paris în anul 1880.

În 1923 inginerul Aurel Persu construiește automobilul aerodinamic.

Automobilul de mic litraj «M.R.-1945» construit după proiectul inginerului Radu Manicatide la I.A.R. Brașov în 1945.

creat apoi de el în 1911 a fost cel dintii vehicul aerodinamic din lume. Plecând tot de la considerentul că vehiculul trebuie să întindă rezistența cît mai mică a aerului, un alt inginer, Aurel Persu, construiește în 1923 automobilul aerodinamic «Aurel Vlaicu». Noutatea tehnică a mașinii, care avea să se perpetueze în lume pînă în zilele noastre, o constituie faptul că vehiculul includea, compact și elegant în forma lui, atît roțile cît și motorul. Interesant este de asemenea că automobilul nu avea diferențial. Ideea automobilului fără diferențial (aflată acum în plină glorie) a fost dezvoltată, două decenii după aceasta, de inginerul brașovean Radu Manicatide, care construiește — la I.A.R. — prototipul automobilului modern de mic litraj cu caracteristicile sale obișnuite în prezent: motor și tracțiune în spate, cutia de bagaje cu roata de rezervă în față, suspensie independentă, asigurată de arcuri spirale și cu foi, articulații pe cauciuc, fără gresaj.

Din păcate, eforturile acestor prodișoși creatori români de automobile au rămas fără răsunet în țară și nimeni n-a sprijinit ideea unei industrii naționale de specialitate. Abia după anul 1944 aceste gânduri prind mlădițe. Eforturile și încercările constructive cresc. În București, la A.S.A.M., un colectiv de ingineri și tehnicieni realizează un automobil cu motor cu trei cilindri în evantai, răcit cu aer. La Brașov, un alt colectiv, condus de ing. Radu Mărdărescu, concepe un motor în doi timpi, cu patru cilindri, dubli, în linie, de un tip nou, ce dezvoltă 45 CP și atinge o viteză maximă de 160-165 km la oră. Prototipurile de motoare și caroserii se succed acum repede, irumpînd dintr-o descătușare de energie inventivă. Cea dintii filă a istoricului industriei noastre de automobile se deschide în sfîrșit o dată cu fabricarea la Brașov a primei serii de autocamioane «SR-101». Uzine noi, la București și Cîmpulung, intrate ulterior în producție, conturează imaginea ampoloarei pe care a luat-o apoi această ramură a construcției de mașini. Dar un automobil modern este produsul unei multitudini de fabrici, aparținînd unor sectoare foarte diferite: siderurgie (care dă laminate de metal și tablă), chimie (cauciuc sintetic, lacuri, mase plastice), electrotehnică (cabluri electrice, dinamuri, becuri, buji, claxoane, acumulatori, semnalizatoare etc.), industria ușoară (geam securit, faruri, produse de tapiserie) și altele. În aceste condiții a

fost firească evoluția în crescendo a unor alte numeroase întreprinderi răsîndite în întreaga țară.

Autocamioanele «Carpați» și «Bucegi», de exemplu, sînt, la drept vorbind, nu numai produsul uzinei «Steagul roșu» ci și al altor peste 50 de întreprinderi, printre care Uzina de piese auto Colibași, «Electroprecizia»-Săcele, «Elastic» și «Rulmentul»-Brașov, «Danubiana», «Acumulatorul» și «Securitul»-București, care realizează la un loc mai mult de jumătate din miile de piese și subansamble necesare unei mașini. Evident, această cooperare, specifică producției moderne, a ridicat potențialul și specializarea strictă a uzinei coordonatoare și a dus implicit la obținerea avantajelor care decurg din utilizarea sistemului industrial respectiv.

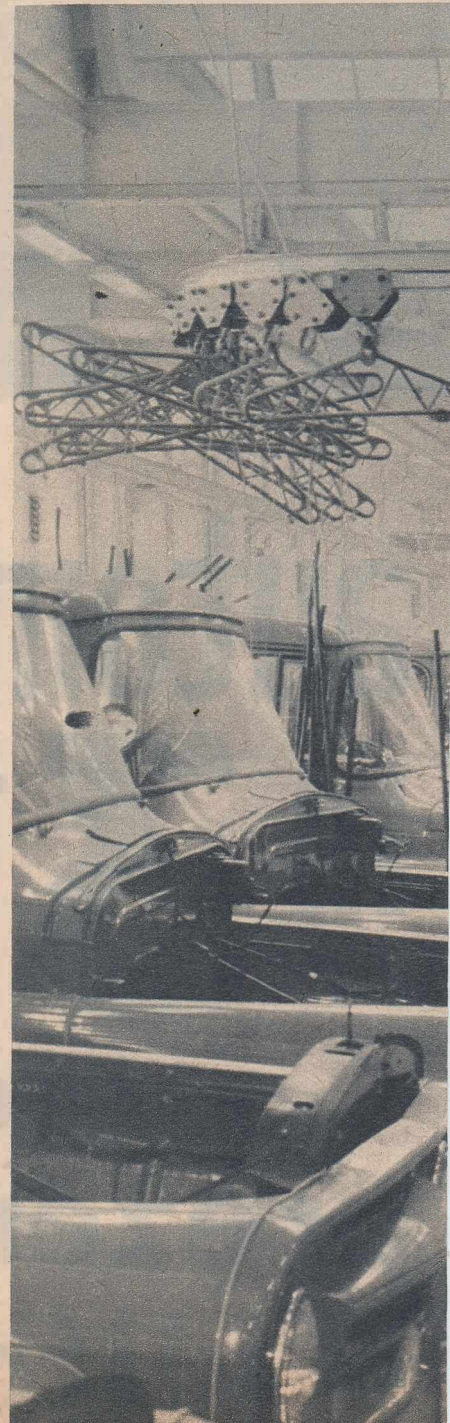
În uzinele românești de automobile, producția se realizează pe linii automate și conveiere de montaj. La uzinele brașovene «Steagul roșu» această caracteristică a tehnicii contemporane avansate este izbitoră și emoționantă. Imensa uzină dezvoltă un complicat drum pe care noianul de piese îl parcurg pînă la a se reuni în trupul puternic și elegant al autocamioanelor. Ciclul de producție urmează un ritm egal, de ceasornic, fără opriri, fără întoarceri. Blocurile motor și chiulasele sînt prelucrate pe linii automate. Roboții schimbă poziția pieselor, mutîndu-le dintr-un loc într-altul, gîndind cu un creier supravegheat de om; mîini mecanice execută suita de operații într-o mișcare egală, sacadată; mașini cu program imprimat pe bandă de magnetofon fac singure piese complicate; pe bancuri de probă motoarele primesc botezul vitezelor, rodîndu-și chiar acolo în uzină pistoanele ce aleargă în trupul de metal, controlate în mișcarea lor nevăzută de aparate sensibile. Finalul acestei simfonii industriale îl constituie imensul conveier de montaj general, de pe care — la fiecare 9 minute — coboară, gata asamblat, în stare de funcționare, cîte un autocamion.

Aceeași imagine trepidantă a mașinilor electronice, cu comandă program și prin televiziune, a preselor uriașe, a instalațiilor de sudură și de vopsire automate, este înălțată și la uzinele bucureștene «Autobuzul», construite în urmă cu 15 ani. Spectaculos în ansamblul său, procesul tehnologic al fabricării autobuzelor, troleibuzelor, autoutilitarelor și microbuzelor devine impresionant în gigantica hală de montaj. Caroseriile, motoarele, celelalte subansamble se de-

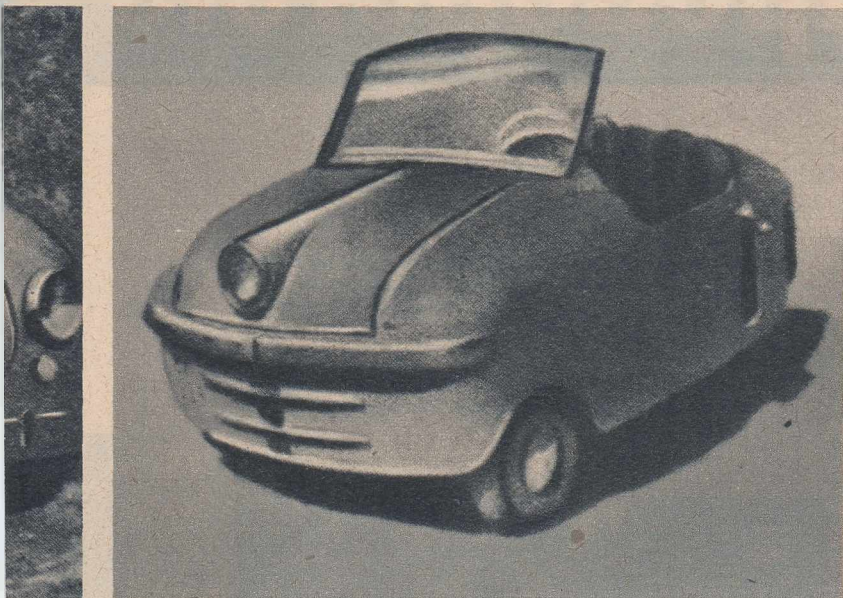
plasează, marcate de tactul semnalelor sonore și luminoase, stîrnite matematic de acele cronometre, alergînd de la o echipă de lucrători la alta, care așază fiecare piesă la locul ei, binecunoscut. La urmă, după rodaj și reglaj, pe pista de probă, mașina este supusă controlului suprem al posibilităților mecanice, iar în încăperi anume, unde se reproduc căldură, viscole sau ploii ecuatoriale, se verifică etanșeitatea.

Depășind dintr-o dată stadiul ciocanului și al nicovalii, automobilul românesc de serie, la a cărui creație au gândit (și gîndesc în continuare) mii de cercetători științifici, proiectanți, ingineri, tehnicieni și muncitori, a pornit pe drumul afirmării. Tîrgurile internaționale de la Leipzig, Plovdiv, Barcelona, Izmir, Brno, Tripoli, Casablanca, Alger, Havana, Salonic, Viena etc., unde au fost prezentate autocamioanele «Bucegi» și «Carpați», au adus satisfacția împlinirii unui deziderat: egalarea caracteristicilor mașinilor similare fabricate de țări cu o veche tradiție în acest domeniu. Handicapul a fost recuperat. România este astăzi nu numai producătoare, dar și exportatoare de automobile.

Ce rezervă viitorul industriei noastre de mașini? În primul rînd o largă diversificare a producției, al cărei început este marcat prin variantele de autotractor, autocisterne, autobasculante, autodube, autofrigorifere, autoutilitare, microbuze etc. Această diversificare continuă va fi amplificată prin construirea în regiunea Argeș a unei fabrici de autoturisme. Potrivit prevederilor, prima serie de 8 000 de mașini va trebui să părăsească bancurile de probă ale tinerei întreprinderi în anul 1969, urmînd ca numărul vehiculelor să sporească la 12 000 în anul 1970 și la 50 000 anual în momentul atingerii capacității proiectate. Autoturismul românesc, care va trebui să înfrunească cele mai recente cuceriri ale tehnicii în domeniul respectiv, va fi rodul colaborării a peste 40 de întreprinderi producătoare de piese și echipamente — unele existente, altele urmînd a fi construite. Concomitent, va crește producția de autocamioane și autotractoare de la 17 200, cît se preconizează pentru acest an, la 35 000-37 000 în anul 1970. Planul cincinal conține prevederi și în domeniul sporirii volumului de piese de schimb și accesorii. Producția de anvelope, spre a da numai un exemplu, va ajunge de la 1 505 000 bucăți în 1966, la 2 150 000 în 1970. Industria noastră de automobile va cunoaște de asemenea, în următorii

În 1957, la Braşov, un colectiv condus de inginerul Radu Mărdărescu creează prototipul automobilului „M.R.-1957” care atinge o viteză maximă de 160 — 165 km la oră.

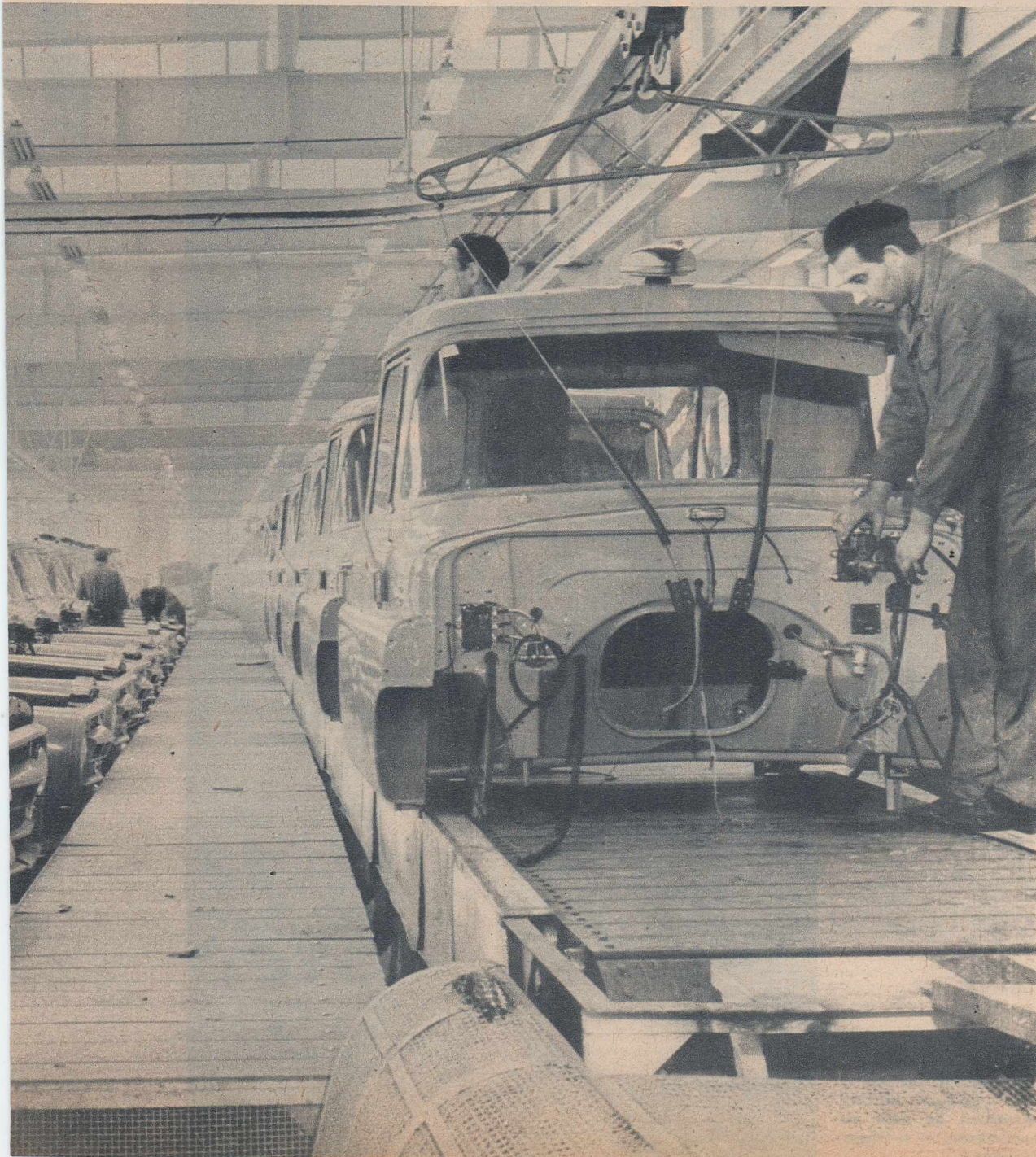

ani, o perfecționare a caracteristicilor funcționale și a parametrilor tehnici ai autovehiculelor de fabricație românească, ca rod al elaborării unor metode noi de calcul și proiectare a diferitelor angrenaje și articulații (utilizându-se mașini electronice); în același timp se prevede crearea unor tipuri de subsansamble, cu performanțe superioare. Trecea în revistă a cercetărilor și experimentelor făcute de către numeroși specialiști care lucrează azi în domeniul construcției de automobile din țară dă frâu liber anticipației. În câțiva ani vom circula cu autoturisme de fabricație românească. Și poate că, peste alți câțiva ani, vom vorbi de noi tipuri de automobile românești cu putere și viteză mare, cu un consum extrem de mic de carburanți, cu articulații care n-au nevoie de gresaje. Poate că, astăzi, acest automobil pare de domeniul imaginației, dar mâine cu siguranță el va coborî de pe planșetele proiectanților pe conveierele automate de montaj ale uzinelor.

Gh. BRĂTESCU

N.R. Prin publicarea acestui documentar am răspuns cererii formulate de cititorul nostru G. Boian din București.

De pe conveierul de montaj de la uzinele «Steagul roșu» Braşov la fiecare 9 minute coboară câte un autocamion românesc gata asamblat.

CARNET DE SCRITOR

medic și . . . medic

de Eugen FRUNZĂ

Firește, medicina se învață ca oricare altă știință. Deși foarte complexă, ea încapă totuși — cu datele ei esențiale — în cursuri de învățămînt și în tomuri de specialitate. Dar între a fi studiat medicina și a fi medic e, în fond, aceeași distanță ca între a cunoaște pe de rost toată estetica poeziei și a fi poet. După mine, orice medic în însăși exercitarea profesiei sale se obligă la un act de creație, pentru că a-i reda unui om sănătatea, a-l salva de la moarte, înseamnă de fapt a naște viață. Or, mă întreb: se poate vorbi vreodată de un act de creație în care să nu se fi investit febra sacră a pasiunii, a totalei dăruiri? Nu cred!

Spun lucruri arhicunoscute, însă mă tem că și truismul își justifică uneori dreptul la existență.

Un obicei poate agasant pentru alții mă face să pun pe neașteptate una și aceeași întrebare oamenilor cu care mă întîlnesc pentru prima oară. Întrebarea cu pricina i-am adresat-o recent și unui medic din provincie: «Să presupunem că ați devenit subit scriitor și vreți să redați un moment semnificativ din activitatea medicilor. Ce întîmplare autentică, știută de dvs., ați așterne pe hîrtie?»

Interlocutorul meu se decise repede.

«M-aș ocupa de problema conștiinței și abnegației — îmi spuse el. Iată și întîmplarea concretă:

Într-o seară mașina salvării aduce la spital o femeie în stare extrem de gravă. Medicul de serviciu o examinează, dispune unele măsuri de rigoare în astfel de cazuri și, stabilind că de fapt moartea e iminentă și inevitabilă, se retrage calm în cabină. Un coleg al său, care urmează să plece a doua zi în concediu și a întîrziat cu diverse treburi în incinta spitalului, asistă la întreaga scenă și își permite — deși în afara strictelor sale obligații — să reia el examenul pacientei. Concluzia: s-ar putea deschide o șansă de salvare printr-o urgentă transfuzie de sînge.

Informat asupra acestei opinii, medicul de serviciu izbucnește în oarecare accese de orgoliu, se simte lezat de intervenția colegului său, îi contestă valabilitatea concluziei și, după serioase insistențe care costă clipe și minute hotărîtoare pentru soarta bolnavei, cedează în sfîrșit nu fără ironie: — Poftim, fă-i dumneata transfuzia! Dar mă întreb cu ce! Nu avem sînge din grupa ei.

Într-adevăr, așa era. Pe de altă parte, starea pacientei nu îngăduia nici o întîrziere pentru procurarea sîngelui.

— Ba avem! Sîngele meu e din aceeași grupă! — răspunde colegul și, fără să mai piardă nici un moment, cheamă sora și cere să-i aplice aparatul.

Acest medic, după ce și-a dat propriul sînge și a făcut transfuzia, nu a mai plecat pînă a doua zi la prînz de la căpătîiul pacientei. Concediul și-l a minat, ca să-și poată continua misiunea quasivoluntară. Și trebuie spus că femeia a fost smulsă din ghearele morții. Astăzi e complet restabilită.»

Astfel își încheie interlocutorul meu scurta povestire. Iar eu adaug: medicul adevărat creează. Și în miezul oricărei creații care își merită numele, e sînge din sîngele său.

vor muri capodoperele ?

de Sanda FAUR

Iată cum arăta «Portretul de femeie» al lui Aman, după ce o mină criminală trăsese în el nouă gloanțe, după ce vremea operase o dureroasă îmbătrânire... (jos).

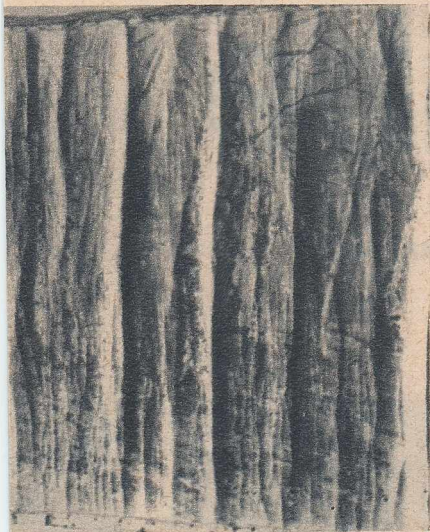
Și iată-l cum s-a însănătoșit și și-a recăpătat tinerețea după ce a trecut prin miinile pictorilor restauratori (stînga).

Un accident grav a pus sub semnul întrebării însăși viața artistică a acestei gingașe picturi grigoresciene (sus). Restauratorii de artă au reușit să redea nu numai existența, ci și frăgezimea inițială a lucrării (dreapta).

Spunem adesea, din nevoia unei certitudini poate: arta este nemuritoare. Zîmbetul tulburător al Giocondei nu s-a stins sub neîndurarea secolelor, Venus din Milo își menține linia trupeșă de milenii, tufănele lui Luchian au mereu prospețimea primelor ceasuri de viață...

Și, totuși, nemurirea artei este o simplă metaforă, o metaforă consolatoare, căci TABLOURILE SE ÎMBOLNĂVESC ȘI POT MURI. STATUILE ÎMBĂTRÎNESC DUREROS DE VIZIBIL. Cîtă vreme inefabila zvicnire a geniului se așterne pe o foarte pămînteană alcătuire materială; cîtă vreme clarobscururile lui Rembrandt au un teluric suport din lemn care respiră, se strînge de frig și se dilată la căldură, care trezește apetitul cariilor și suferă din pricina curentului și umezelei; cîtă vreme impetuoasele virtuți solare ale lui Van Gogh sînt așezate pe o prozaică pînză de in preparată cu un prozaic clei de pește — teren cît se poate de ispititor pentru microorganisme; cîtă vreme deci arta nu este numai inspirație ci și materie, ea urmează dialecticul destin al materiei: se naște și moare.

Despre celebra «Pădure de fagi» a lui Andreescu, Barbu Delavrancea scrisese cu admirație într-un articol apărut în 1889 în «Noua revistă română». Tabloul avusese succes și la expoziția pariziană dela «Jeu de Paume» din 1925. Dar proasta lui conservare, păstrarea în formă de sul, îl adusese în starea deplorabilă pe care v-o arată fotografia de față (stînga sus). Ați putea crede că fotografia aceasta reprezintă aceeași lucrare? Între o fotografie și alta au trecut cele cîteva luni în care au lucrat asupra tabloului mîinile restauratorilor (stînga jos).

Din această acoperitoare de mormînt (dreapta, sus), cercetătoarele au reușit să reconstituie — cu mare artă — un vechi costum, document edificator asupra costumului românesc al epocii (dreapta, jos).

«Sfinta familie» atribuită lui Van Dyck a trecut, cu multă vreme în urmă, prin mîinile unui restaurator nepriceput și, mai ales, nu prea corect. Se vede treaba că acestuia nu i-a prea plăcut originalul și și-a permis să-l repicteze masiv. La o restaurare recentă, după ce a fost scoasă întreaga «colaborare» a vechiului restaurator, tabloul și-a arătat, în sfîrșit, adevăratul chip.

SĂ INTRĂM ÎN PANICĂ? VOR MURI CAPODOPERELE? Nu tocmai. Longevitatea lor e în mîini bune. Există o geriatrică a tablourilor, există medici specialiști care le întrețin tineretea, care le salvează de la moarte. Se numesc, cu un cuvînt sec și parcă nerecunoscător, restauratori. De fapt, sînt pictori. Și oameni de știință. Pot reda întocmai tușa pensulei lui Grigorescu și a lui Tucelescu, după ce în prealabil le-au făcut analize minuțioase la raze X sau infraroșii. Cei de la Muzeul de artă al Republicii Socialiste România sînt 23 la număr și au redat pînă acum viața și tineretea unui număr DE 2.000 DE OPERE DE ARTĂ. 2.000 de lucrări de Rembrandt și Rubens, Tintoretto și Lucas Cranach, Van Dyck și Breugel, Grigorescu și Aman, Luchian și Tonitza, Petrașcu și Pallady își datorează lor viața.

Un maestru lucrează la o pînză a sa ceasuri, zile, săptămîni. Un restaurator luni și chiar ani. Cea de-a doua tinerete a lucrării e mult mai greu de refăcut. Ea cere restauratorului inspirație și migală, cunoaștere și talent, ea îi cere să-și înfrîneze orice elan artistic propriu și să-l reconstituie, pios, numai pe cel al autorului. Nu

merită oare această totală uitare de sine, această generoasă dăruire anonimă, întreaga recunoștință a iubitorului de artă?

DE LA BĂTRÎNETEA TIMPURIE LA ACCIDENT ȘI CRIMĂ

Așadar, și cel mai suav obraz grigorescian se ofilește cînd nu îi este prevenită «bătrînețea», cînd stratul de culoare începe să se scorojească, cînd fibra pinzei își pierde elasticitatea și se descompune. Dar dincolo de bolile bătrîneții, dincolo de nepăsarea sau neștiința întreținerii operei de artă încep accidentele. Uneori și crimele. E domeniul cel mai fantastic în care sînt chemați să intervină restauratorii. Într-o zi a fost adusă la muzeu o lucrare împușcată: nouă gloanțe trecuseră pe lingă capul «Portretului de femeie» al lui Aman. Cine știe, umele vreunui îndepărtat chef boieresc... Pinza era sfișiată, pingărită, tabloul pe moarte. Altădată s-a întîmplat o nenorocire cu un tablou al lui Grigorescu, «Femeia cu tavă» (din colecția Băncii Naționale): un cui șubred a prăvălit peste el un tablou mult mai mare, cu o ramă masivă, și

minuscula capodoperă (avea cu totul 22 cm pe 16 cm!), pictată pe lemn, s-a spart în trei fișii lungi. Lucrarea părea pierdută... Uneori, vendete nobiliare își găseau drept obiectiv operele de artă ale casei detestate: un tablou religios de Ian van Scorel a fost atacat cu furie, Cristul zgîrțit cu lovituri de pumnal, blazoanele respectivei case — care încheiau partea de jos a tabloului — scrijelite cu violență...

Și, în sfîrșit, o altă maladie care pîndește, din tenebrele veacurilor, tablourile: alienarea, alterarea personalității. Binevoitori sau poate nu întotdeauna, dar în orice caz de o competență dubioasă, restauratori mai vechi și-au permis să «colaboreze» substanțial cu autorii și să modifice după voia lor diverse părți din tablouri. «Portretul pravilistului Donici» de pictorul Balimir — de pildă — începuse să-și piardă stratul de culoare tocmai în jurul gîtului; drept care, încercînd — dar nereușind probabil — să reconstituie întocmai pictura, restauratorul i-a adăugat lui Donici, cu de la sine putere, un... guler de blană. Cu «Sfinta familie» de Van Dyck, venită din colecția Muzeului de artă ieșean, metamorfozele intervenite au fost mult mai îndrăznețe, ca să nu spu-

nem impertinente. Restauratorul a găsit că obrazul madonei e prea plin și că pieptănată nu e cea mai avantajoasă, că haina de un verde-brun a lui Iosif nu are prea multă strălucire coloristică. Drept care, obrazul madonei a fost subțiat, pe cap i s-a așternut un vâl, iar haina bătrînului a devenit dintr-o dată roșie. Iată tabloul făcut mai «frumos», iată-l pe deplin falsificat.

Și iată toți acești «pacienți» accidentați, asinați, denaturați, aduși din toate colțurile țării la «clinica» de restaurare de la muzeul bucureștean. Iată și pe cei de tîmpuriu îmbătrîniți, care sînt nevoia unor intervenții de chirurgie estetică. Ce se întîmplă cu ei?

(Continuare în pag. 10)

vor muri capodoperele?

LA ÎNCEPUT A FOST BISTURIUL ȘI SERINGA...

Ei da, firește, sînt salvați. Firește, totul se termină cu bine: o știți de la începutul acestor rînduri, v-o atestă și fotografiile. Și totuși, acest happy-end, acest final fericit care a readus întinerite în sălile muzeelor 2.000 de lucrări, a fost precedat de momente dramatice, de suspensuri dar și de ceasuri de chinuitoare migală. Să continuăm metafora, deși limbajul medical nu ne aparține nouă, ci înșiși restauratorilor. Fiecare lucrare bolnavă este supusă unui consult de specialiști, fiecăreia i se face o fișă de tratament, radiografii și fotografii, fiecare devine «un caz» și cere îngrijiri anume. Și fiecare capătă medicul său curant. Octav Coroiu l-a înșănătoșit pe «Iagnațiu de Loyola» al lui Rubens și pe «Zugravul» lui Luchian, iar acum se ocupă de câteva lucrări de Țuculescu; Elena Urdăreanu a salvat-o de la moarte sigură pe «Fetița pădurarului» de Tonitza, Pia Vera Anastasiu pe «Sfîntul Sebastian» al lui Guido Reni, Mircea Mureșan ne-a redat «Judecata lui Paris»...

Cum? Care sînt armele restauratorilor? Pensula pictorului — cea care ar părea prima în ierarhie — rămîne ultima. Cel dintîi instrument al chirurgului de tablouri este — cum se cuvine — bisturiul... Cu bisturiul se scot repicături, cleiul unei pinze ce a dublat-o inabil pe prima, cu bisturiul se scoate, milimetru cu milimetru, fir cu fir, pinza inițială ce s-a degradat. Gîndiți-vă la migala restauratorului, gîndiți-vă cît timp necesită aceasta: el desprinde uneori complet stratul pictural al unui tablou de pe pinza ce l-a susținut (un cm durează cîteodată un ceas), lasă uleiul «gol-goluc» și îi aplică apoi o pinză nouă, solidă. E operația cea mai complexă și mai complicată de restaurare...

Altă dată, specialistul folosește seringă. Da, seringă medicală. Cu ea injectează cleiul salvator sub fărîma de culoare ce s-a ridicat și e gata-gata să cadă, cu ajutorul ei consolidează pinza. Pensete, lanțete și alte componente ale instrumentarului chirurgical umplu masa restauratorului, trebuind totuși cîteodată să suporte în vecinătate și domesticul fier de călcat: după ce a fost injectat, tabloul este pur și simplu călcat cu fierul, iar uneori, cînd pictura e păstoasă, reliefată, e încălzit prin frecare cu... degetul, instrument mai delicat, mai puțin categoric, mai respectuos față de reliefulurile uleiului așternut în pastă groasă.

CÎND VINE TIMPUL PENSULEI...

Timpul pensulei, al pensulei subțiri, cu virful ca de ac, este cel de pe urmă; este timpul retușului care urmează tuturor acțiunilor premergătoare — de consolidare, chituiră, spălare și vernisare a tabloului. Este timpul în care omul de știință cedează locul pictorului, iar acesta va trebui să facă dovada celei mai mari modestii, celei mai mari loialități. Retușul va trebui să atenuze degradarea, să o facă inobservabilă privitorului neavizat, dar nu are niciodată voie să se dea drept altceva decît este în realitate: el nu are dreptul să redeseze ceea ce lipsește eventual din pictura originală, nu va repicta niciodată fostele stricăciuni, ci le va umple doar cu un ton neutru (nu identic, ci cît mai aproape de original, tocmai pentru a nu putea fi confundat cu originalul). Dacă retușul nu e cinstit și nu-și recunoaște, cu modestie, identitatea, dacă el nu este reversibil, atunci restaurarea este eșuată, este un fals. Restauratorul devine nu numai medicul lucrării, ci și apărătorul cel mai leal al concepției și personalității creatorului.

ULTIMUL COSTUM AL LUI MATEIAȘ

Cînd scrie despre restaurarea operelor de artă, gazetarul e înclinat să zăbovească mai îndelung în atelierul de pictură. Poate pentru că e atelierul cel mai în vîrstă. Poate pentru că are cei mai numeroși specialiști. Poate pentru că procesul de întinerire a lucrărilor capătă aici cea mai spectaculoasă desfășurare. Dar oare așa să fie? În atelierul de ceramică și se arată miracolul reîn-

terării unui vechi vas de porțelan chinezesc, în cel de sculptură află amănunțele vindicării unei statui din lemn cariată de vreme, în atelierul de textile... În atelierul de textile, senzaționalul te așteaptă în ușa: poți privi, poți atinge cu mina (fără grijă, pentru că a fost perfect spălat și dezinfectat) costumul cu care a fost cîndva înmormîntat Mateiaș, fiul adoptiv al lui Matei Basarab, mort la vîrsta de 18 ani. «Costumul» e un fel de-a spune, pentru că ceea ce s-a găsit în racla deshumată acum un an sînt doar bielele rămășițe ale somptuoasei haine din brocart și ale căciulii cu care a fost împodobit, pentru ultimul său drum, tînărul Mateiaș. Și, totuși, specialistele au ales fărîmă cu fărîmă aceste resturi «pămîntene», au scuturat țărîna veacurilor, le-au reconstituit pe cît se putea forma inițială, iar zelul acesta avea o țîntă științifică cît se poate de însemnată: el ajută studierea costumului românesc dintr-o epocă îndepărtată, și de aici a diverselor altor amănunte privind viața vremii. Pasionantă, avînd parcă tensiunea unor investigații detectivice, ni s-a părut și acea minuțioasă reconstituire a unui luxos costum boieresc din catifea broșată, transformat cu secole în urmă într-o acoperitoare de altar sau mormînt; răbdarea și munca aplicată a cercetătoarelor Elena Salu și Florica Virjoghie au desfăcut bucata de brocart în toate bucățelele componente și, reasezîndu-le apoi printr-o echilibrată și un simț croitoricesc al geometriei, consolidînd fir cu fir părțile uzate, au scos un costum de toată frumusețea...

LA 444 DE ANI, MEREU TÎNĂRĂ!

Un an de zile a călătorit prin lume. La Londra și la Edinburg, la Paris și la Stuttgart. Mereu neobosită. Și stîrnind pretutindeni admirații. Ceea ce, la venerabila vîrstă de 444 de ani, nu e puțin lucru: cu atît mai mult cu cît, în urmă cu nu prea multe luni, fusese pe patul de moarte și s-a dat o luptă aprigă pentru a o scoate din ghearele neînfinței. Salvatorii acționau de astă dată în atelierul de restaurare a icoanelor. De astă dată, chipurile asupra cărora își exercitau arta și știința nu mai erau obraji proaspeți de față sau cu trăsături bărbătești apăsate, ci fețe hieratice de sfinți asceți, construite după canoane bizantine prestabilite, dar în alcătuirea cărora mina zugravului anonim lăsase marca personalității sale. Icoana, o coborîre de pe cruce, avea o importanță artistică deosebită; ea prezenta una din primele apariții laice, de figuri de donatori, pe fața unei lucrări bisericești: alături de Maica Domnului era zugrăvită Despina, nevasta lui Neagoe Basarab, învesmîntată în dolii și țînîndu-l în brațe pe fiul ei Teodosie, mort cu puțină vreme înainte. Despre totul se putea vorbi, într-adevăr, la trecut, căci icoana era într-o stare disperată: lemnul spart, stratul pictural ridicat pe o mare suprafață, verniul alterat. Ca și «Maica Hodigitria» — icoană din secolul al XVI-lea, provenită de la mănăstirea Govora, ca și «Sfîntul Mihail» din secolul al XVII-lea, venită de la mănăstirea Arnota, ca și «Sfîntul Spiridon» de la biserica bucureșteană cu același nume... Toate aceste valoroase documente de artă veche erau în primejdie să dispară. Și iar au intervenit restauratorii — de astă dată cercetătorii și specialiștii în artă feudală Gheorghe Zidaru, Ioana Lazarovici, Varvara Ionescu, Luliana Dancu — și au redat circuitului artistic peste 230 de vechi picturi bisericești. Multe din ele au pornit în lungi turnee peste hotare, poposînd în expoziții de succes internațional. Altele, au continuat să îmbogățească colecțiile muzeale ale țării...

*

Cînd pășiți în liniștea îmbietoare la meditația a sălilor de muzeu, cînd armoniile policrome ale unui tablou sau vigoarea unei sculpturi vă opresc pentru minute lungi în fața lor, nu uitați că lîngă semnătura autorului există, nescrișă, modestă, încă una: cea a restauratorului. Cu ajutorul lui, capodoperele înfruntă veacurile. Cu ajutorul lui, arta capătă șansele de a deveni tot mai puțin muritoare...

vietnam: reportaj sub bombe

de Al. CÎMPEANU

Thanh Hoa. O zi încordată. Escadri-
lele și-au făcut apariția deasupra ora-
șului înainte de răsăritul soarelui. De-
abia dispărea un grup de avioane și se
ivea altul, venind fie de pe navele flotei
a șaptea, fie din Thailanda sau din
Vietnamul de sud. Pînă seara alarma
s-a dat de 41 de ori. Dar o dată cu lă-
sarea întinerului tensiunea în oraș
a scăzut. Gongul, semnăzînd apro-
pierea escadrelor dușmane, suna tot
mai rar. Lumea se culcase. Numai
milioanele de greieri inundînd grădi-
nile, străzile, curțile, strecurîndu-se pî-
nă sub ferestre umpleau văzduhul cu
simfonia lor de rezonanță cosmică.

Exact la ora 12 noaptea cîțiva stropi
de lumină, pătrunși prin crăpăturile
de la obloanele ferestrelor, au sfîșit
întinerul din camera hotelului. În
aceeași clipă un zgomot infernal a
inundat cerul. Cînd am deschis ușa
am nimerit parcă în focarul unui re-

flector. O sferă de foc și-a făcut apari-
ția deasupra hotelului unde ne aflam
luminînd fiecare fir de iarbă. Orașul
era înconjurat de un inel de umbrele
luminoase, devenind ținta loviturilor
barbare ale avioanelor, adăpostite în
învelișul nopții. Peste cîteva minute
exploziile izbucnesc în diferite puncte
ale orașului. Ca la un semnal, avioa-
nele se năpustesc asupra podului
de pe riul Ma. Podul acesta a fost
atacat de zeci de ori. Primele bombar-
damente, efectuate de escadrițele alcă-
tuite din cîte 50-60 de avioane, au durat
ore în șir. Cîmpiele din jurul lui au deveni-
t cimitir pentru zeci de avioane.
De atunci, aviația americană nu în-
drăznește să se apropie de pod decît
noaptea. Dar și atunci focul unităților
de apărare antiaeriană este atît de pu-
ternic, încît avioanele nu au timp să-și
regleze precis tirul. De aceea bombele
cad la mare distanță de pod. Dar în

Înfruntînd aproape trei milenii, ieșit de două ori de sub urgia exploziilor (în timpul ocupației otomane, în anul 1687, și în anii celui de-al II-lea război mondial), Partenonul poartă în sine semeția geniului artistic al poporului grec.

Piața Omonia, în plin centru comercial al Atenei.

escală ATENIANĂ

Îmi pare nespuse de greu de imaginat un mai impresionant far care să-i întîmpine pe călătorii veniți de la depărtări ori din apropiere decît mîndrul Partenon, proiectat asemenea unei cununi pe cerul atenian.

CINE A SUBJUGAT TIMPUL?

Și iată-ne pășind pe pămîntul de pe care s-a înălțat în vechime gloria Aticii. De parte e acum faima militară a vechilor greci, departe sînt acei zei și acele zeițe sub al căror semn înfloreau filozofia și comerțul, teatrul și medicina. Și, totuși, cît de aproape simțim aceste mărețe vestigii în mijlocul cărora ne aflăm pe colina Acropolei. «Sîntem aci în prezența lui Pericle, a celui care și-a pus în asemenea măsură pecetea asupra anilor în care a trăit încît oamenii i-au numit **SECOLUL DE AUR AL LUI PERICLE**». Oare mai era nevoie de vorbele prietenului care ne însoțea pentru a marca întîlnirea cu epoca? Se pare că da, de vreme ce ne arătam pregătiți sufletește — poate cu pripită ușurință — să ne însușim ca pe o operă aproximativ contemporană ceea ce geniul uman făurise cu peste 25 de secole înainte noastră. Și, totuși, parcă niciodată și nicăieri nu am ascultat răspunsul timpului la versul lui Lamartine

(Continuare în pag. 16)

«O, temps, suspends ton vol». De data aceasta, iată-l: parcă și timpul și-a oprit zborul deasupra Partenonului.

Au încătușat oamenii timpul și-n alte locuri pe care s-a durat veșnicia umanității. Dar aici timpul s-a lăsat singur fermecat — asemenea lui Ulise de ispititoarea Cyrce — și nu s-a mai urnit. Umbliu și caut să-i aflu taina. Voi lați subjugat, eterne colonade ale Propileei? Voi, sărmâne Cariatide, prințese roabe care rămâneți tăcute în loja apropiată Erecteionului zidit spre împăcarea lui Poseidon cu Atena? Poate a întârziat pe veci în Templul Victoriei unde-l opresc și azi sunetele divine ce parcă vin din adâncuri?

Privegesc pe colinele abrupte ale Acropolei și profilarea întregului edificiu simbolizează parcă mișcarea în timp și în spațiu, așa cum îmi apare din acele coloane ale Partenonului. Și, aici fiind, fără nici o asociere fortuită, semeția acelor coloane ce par a străpunge cerurile mi-a readus în minte pe atît de modernul Brâncuși, cu clasica zveltețe infinită a coloanei sale.

Privirile neobosite află ceva mai departe, mai mult după contururi, urme de amfiteatru. Este teatrul care mi s-a spus că era închinat lui Dionisos. Aici își reprezentase întâia oară Eschil tragediile. Un alt teatru — de data asta refăcut așa cum se înfățișa în vremurile trecutului — Odeon al lui Herodot Aticus, primește și astăzi, în anotimpul verii, mesajul lui Sofocle și Eschil, Shakespeare și Cehov, ca și pe cel al lui Bach și Beethoven, Șostakovici și Hindemith.

La festivalul din vara aceasta, în Teatrul lui Herodot Aticus, opera și baletul bucu-reștean au strălucit, iar tragedia lui Oedip i-a captivat din nou pe atenieni, receptivi în egală măsură la marea artă enesciană.

În inserarea zilei de februarie, oprit în dreptul Templului lui Zeus, pîndeam ultima nuanță de violet pe care zăpada o răsfrîngea pe colinele ce străjuiesc orașul. Pierdută după o clipă, violaceea văpaie a soarelui a dat locul cailor oboșiți ai lunii — cum imaginase odată Fidas noaptea. Și izbucnirea luminilor a înălțat peste toate împrejurimile, suspendată între cer și pămînt, marmoreana silueta a Partenonului. Atunci mi-am amintit încă o dată povestea din care s-a născut Partenonul. Ne-o istorisise marele vrăjitor Fidas într-unele din frizele sale înfățișînd lupta dintre Poseidon, zeul mării, și Atena, zeița înțelepciunii. Înfruntarea o prilejuise dorința fierbinte de a lua orașul sub ocrotire. Poseidon, izbînd în stîncă cu tridentul, deodată a țîșnit apă multă, multă și sărată, asemeni celei a mărilor, iar Atena lovind stîncă a răsărit sfios primul ram de măsline. Și atunci oamenii — care se vede că totuși îi judecau pe zei — au ales-o pe Atena, închinîndu-i orașul și zidindu-i Partenonul.

CUMPĂRÎND «DULCE DE SAMOS»

Acele cîteva zile în care am străbătut capitala și portul Pireu, înmiresmatul Corint și asprele sate montane, au însemnat nu doar o contemplare a artei celei adevărate, ci și multe întîlniri cu păstrătorii acestor comori. Fără nimic artificial, trăsătura acestor întîlniri se împletea repede și nu era nimic formal în regretul despărțirilor. Trăind o viață parcă mai agitată ca prin alte locuri, datorită — îmi pare mie — unor aprinse reflexe temperamentale, cu o problemă de loc facilă, oameni de formații și înclinații diferite nu ezitau să-și dăruiască un gînd plin de căldură României.

Am simțit autenticitatea acestui gînd intrînd într-un amurg la una din numeroasele mici crame care se înghesuiau pe stradelele laterale din preajma căpită-

nei portului Pireu. Doream să gust vestitul «dulce de Samos». După primele vorbe, proprietarul îmi identifică naționalitatea și mă pofti să mai zăbovesc. Pricina aveam s-o aflu curînd. Peste vreo 15 minute un nou-venit mi se adresă într-o românească aproape curată: «Sînt fericit de cunoștință». Era fratele gazdei, bătrîn lup de mare, deținător al unui record de care se simțea tare mîndru. «Am aruncat ancora, cu vasele pe care le-am comandat, de peste 700 ori în dreptul Constanței». Căpitanul Ghiorghios era un interlocutor cu deosebire agreabil. Între multe povești pe care le-am ascultat în seara aceea, întîmplările din România reveneau cu insistență. Într-un fel sau altul, ele evocau strînse legături între marinarii români și greci și mai ales strînse legături comerciale dintre țările noastre. Dar în familia căpitanului Ghiorghios existau temeieri cu mult mai vechi de prietenie pentru români. Mi s-a explicat că bunicul familiei trăise, la începutul veacului trecut, mulți ani în Țara Românească, unde împreună cu alți compatrioți găsiseră sprijin în pregătirea băcăliilor pentru libertatea Greciei. Nostalgia deselor drumuri de odinioară la Constanța își mai făcu o dată loc în mărturisirea: «Aș dori să văd noul muzeu și descoperirile arheologice despre care am auzit multe».

PĂSTRĂTORII DE AZI AI VECHILOR COMORI

A doua zi aveam să comentez întîmplarea cu un student de la Facultatea de drept din Atena, totodată un pasionat cercetător al economiei. Pe lîngă multe alte date (expuse extrem de sugestiv de către interlocutorul meu, care reușise în aproape două ore să creioneze tabloul unei economii cu o multitudine de probleme, din care nu lipsesc, în ultimii ani mai ales, insistente accente puse asupra necesităților dezvoltării potențialului economic și resurselor naturale ale țării), am aflat că fără a avea motivele particulare ale căpitanului cu care discutasem în seara precedentă, numeroși alți marinari așteaptă cu nostalgie prilejuri pentru ca vasele lor — dintre care multe sînt în lipsă de activitate — să iasă în larg. Interesul oamenilor de afaceri pentru intensificarea tradiționalelor relații comerciale ale țării, ca și pentru amplificarea schimburilor în general, este completat de interesul cercurilor economice celor mai diferite, de la studenți la specialiști în probleme agrare, care se pronunță pentru afirmarea unei puternice dezvoltări a contactelor economice ale Greciei. Impresia finală pe care mi-a lăsat-o interesanta conversație cu tînărul cercetător a fost formulată chiar în cuvintele sale: economia și comerțul nostru au nevoie de mișcare, de o mișcare ascendentă, care să le plaseze la nivelul timpurilor moderne.

Și după ce mă despărțisem de tînărul Demetru, străbătînd agale patruleterul format de piața Universității ateniene, în așteptarea întrevederii cu unul dintre marii poeziei contemporane, bineștiutul prieten al României, Iannis Ritsos, reflectam la forța pe care am resimțit-o la toți oamenii cu care mă întîlnisem — era forța generată de o dorință aprigă, dorința ca țara lor, de care se simt atît de mîndri, să meargă înainte.

Am părăsit după puțin timp pămîntul de pe care s-a înălțat în vechime gloria Aticii, păstrînd un ultim sentiment de mulțumire pentru oamenii care nu numai că au creat toate acele minuni ale artei antice, dar ni le-au și adus — înrușîndu-le de hărnicia, inteligența și curajul lor — din veacul lui Pericle pînă în secolul atomic și care fără îndoială că vor ști să le poarte în dar viitorului.

Cristian POPIȘTEANU

Madeleine Robinson povestește...

Dacă acel specific «l'air de Paris» se poate metamorfoza în vorba oamenilor, atunci cu siguranță Madeleine Robinson este una dintre excelențele sale interprete. De mulți ani unul dintre numele feminine de prim rang al artei accoricești din Franța, Madeleine Robinson cucereste de la începutul convorbirii prin modestie, amabilitate și farmec, cărora le adaugă o remarcabilă promptitudine a replicii. Interviu de față a însumat un dublu itinerar — o incursiune în fișa artistică a doamnei Robinson și o continuă preambulă în patruleterul clădirilor unde se derula pe viu cel de-al XV-lea Festival internațional cinematografic de la Karlovy Vary. Pentru că Madeleine Robinson era membră a juriului și deci timpul său era suprasaturat de obligațiile acestei calități (de altfel este singurul interviu pe care a consimțit să-l acorde în tot timpul festivalului), convorbirea noastră s-a derulat cadru după cadru în mereu alte decoruri (fie în sala de vizionări, fie la recepții, fie la micul dejun), asemenea unui veritabil montaj de film. Să-l derulăm deci din nou.

— Ce veți face după reîntoarcerea la Paris?

— Sper să mă pot odihni puțin după acest superspectacol care a însemnat pentru noi, cei din juriu, festivalul. Apoi încep de îndată pregătirile pentru turneul pe care-l voi întreprinde începînd din octombrie în U.R.S.S. și cîteva țări din Orientul Apropiat.

— Repertoriul?

— Piesa lui Sartre «Huit clos» și un spectacol original cu o suită de nouă

autori francezi: Racine, Musset, Hugo, Marivaux, Mallarmé, Cocteau, Claudel, Renard, Sartre. Este un spectacol construit pe două personaje care vor da viață citorva texte ale scriitorilor numiți. Voi colabora în acest turneu cu Michel Lemdine (actor), Gabriel Arouc (autorul montajului), Jean Laurent Cochet (director de scenă).

— Veți relua acest repertoriu și la Paris?

Madeleine Robinson într-unul din puținele răgazuri pe care i le-a îngăduit programul încărcat al festivalului.

Șantier cinematografic la Yama Veche. După un scenariu semnat de Mihnea Gheorghiu, regizorul Manole Marcus realizează filmul «Zodia fecioare». În fotografia noastră, doi dintre interpreți: Ana Szeles și Cristea Avram.

Fotografie de S. STEINER

Cer Su își sfărîmă lanțurile

Coreea anilor '30 — perioada cruntei ocupații japoneze dar și a neînfricatăi lupte a patrioților coreeni. Familii întregi încearcă să fugă peste hotare, smulgîndu-se astfel de sub jugul ocupanților.

Printre cei ce se încumetă, în nord-vestul țării să treacă granița în China, se află și familia lui Cer Su. În apropierea graniței unitățile armatei revoluționar-populare coreene îi hărțuiesc pe ocupanți. Urișa armată japoneză din Kuantung întreprinde acțiune după acțiune — «represaliile de iarnă», «operația de devastare», «operația blocadei» etc. — cu scopul de a înăbuși lupta patrioților coreeni. Dar toate acestea îndirjesc și mai mult pe luptătorii pentru libertate. În aceste condiții capătă botezul luptei revoluționare și tânărul Cer Su. Ajuns prin anumite circumstanțe în spatele frontului japonez, Cer Su, răzbuător al poporului său împilat, reușește să-l execute pe comandantul unui detașament nipon de represalii și să arunce în aer un depozit de armament al ocupanților. Aceasta îl va costa propria sa viață. Dar pe Cer Su nimic nu-l mai înspăimîntă: condamnat, va păși în fașa plutonului de execuție cu capul sus.

Acesta este subiectul recentei producții a cinematografului coreean «Epoca furtunilor». Cu tot subiectul său grav, filmul nu este lipsit de scene pline de savoare, în care un umor specific popular relevă istețimea și optimismul ostașilor armatei revoluționar-populare coreene, născută în focul luptei împotriva ocupanților japonezi.

Filmul — în două serii — a fost reali-

zat în regia artistului emerit al R.P.D. Coreene, Cen San In, după un scenariu de Pak Ren Bo.

lată-l pe Cer Su, smulgîndu-și cătușele.

— Nu știu încă. Pentru stagiunea pariziană repet însă de pe acum «Mutter Courage» de Brecht.

— Și care a fost ultimul rol?

— «Cine se teme de Virginia Woolf» a scriitorului american Albee.

— După câte văd traversați cu repeziciune contrastele repertoriului.

— Aici aș dori să fac câteva observații. Mai întii că varietatea repertoriului este o condiție sine-qua-non a oricărui actor. Apoi trebuie să vă mărturisesc că abia acum încerc un tempo accelerat în ceea ce privește parcurgerea mai multor roluri într-un răstimp relativ scurt. Într-o carieră de 25 de ani am realizat doar 9 roluri în teatru, ceea ce trebuie să recunoașteți nu este prea mult.

— Ce autori preferați?

— Incontestabil, clasicii francezi. Nu mai trebuie să argumentez de ce; pentru orice actor francez ei sînt substanța vie a teatrului nostru național. Sînt însă și o apărătoare a pieselor moderne. Din păcate însă dacă la sfîrșitul secolului al XIX-lea scriitorii ne ofereau în primul rînd marile partituri ale operei lor, noua, actorilor, astăzi dramaturgii preferă să acorde înțietate atmosferei, psihologiei, problematicei, lăsînd oarecum în umbră virtuozitatea propriu-zisă a interpretului.

— Am ajuns deci la modernism. Ce părere aveți despre curente și tendințele din teatru și filmul contemporan?

— Intrucît cred că vă referiți mai degrabă la căutări, am să vă spun că le apreciez deosebit de mult. Ele sînt necesare, sînt expresia legii progresului! Cred că în artă conținutul nu poate fi despărțit de formă, ele sînt inseparabile și deci o operă de artă trebuie să corespundă pentru a fi valabilă și criteriului ideologic și celui estetic.

Fiindcă vorbim despre experimente, ată de pildă cazul lui Eugen Ionescu. Este indiscutabil că opera acestui dramaturg este departe de a fi perfectă dar or la fel de limpede este că el a adus așa valabil teatrului contemporan, că a împins înainte.

Toate tendințele și curente artistice care apar mi se par asemenea unor cruste care acoperă pielea, la un moment dat se cicatrizează, apoi cad și în urma lor rămîne o nouă epidermă. Esențialul este această nouă față să oglindească la fel de frumos — sau dacă se poate și mai frumos — sufletul omenesc, cu tot ceea ce îl plămădește. Pentru că veche sau nouă, clasică sau modernă, arta trebuie să slujească prin toate mijloacele un singur țel — să-l înobileze pe om, să-l facă mai bun și mai frumos, să-l apropie nerez de idealurile care-l fac cea mai înălțătoare și înțeleasă ființă.

Am riscat și câteva întrebări flash pe subiecte cît se poate de cotidiene. Nedezmințindu-se în amabilitate, Madeleine Robinson mi-a răspuns că filmele în care a jucat și care-i sînt cele mai dragi sînt «Les frères Bourguigneux», «Ce garçon Sauvage» și «Dieu a besoin des hommes»; că preocupările pentru modă nu trebuie să depășească un sfert de oră pe săptămînă pentru nici o femeie care nu trebuie să permită canoanelor să o subjuge, însă care trebuie să țină tot timpul la estetică; că dintre flori iubește cel mai multtrandafirii; că principala calitate pe care o apreciază la semenii săi este bunătatea și că i se împarte inima între două orașe pe care le adoră la fel de mult — Parisul și Roma.

Încheind canavaua indiscrețiilor am întrebat-o pe doamna Robinson ce i-ar fi plăcut să facă dacă nu era actriță.

— Să visez. Și pentru că am ajuns în sfîrșit la visuri îmi doresc de mult să vizitez România. Din păcate nu am putut urmări spectacolele artiștilor români la Paris despre care mi s-a vorbit, dar sper ca cel tîrziu peste doi ani să-i cunosc nemijlocit la ei acasă. După cum vedeți îmi place să visez la... realități posibile.

Scurt metrajul cu Madeleine Robinson a luat sfîrșit.

C. P.

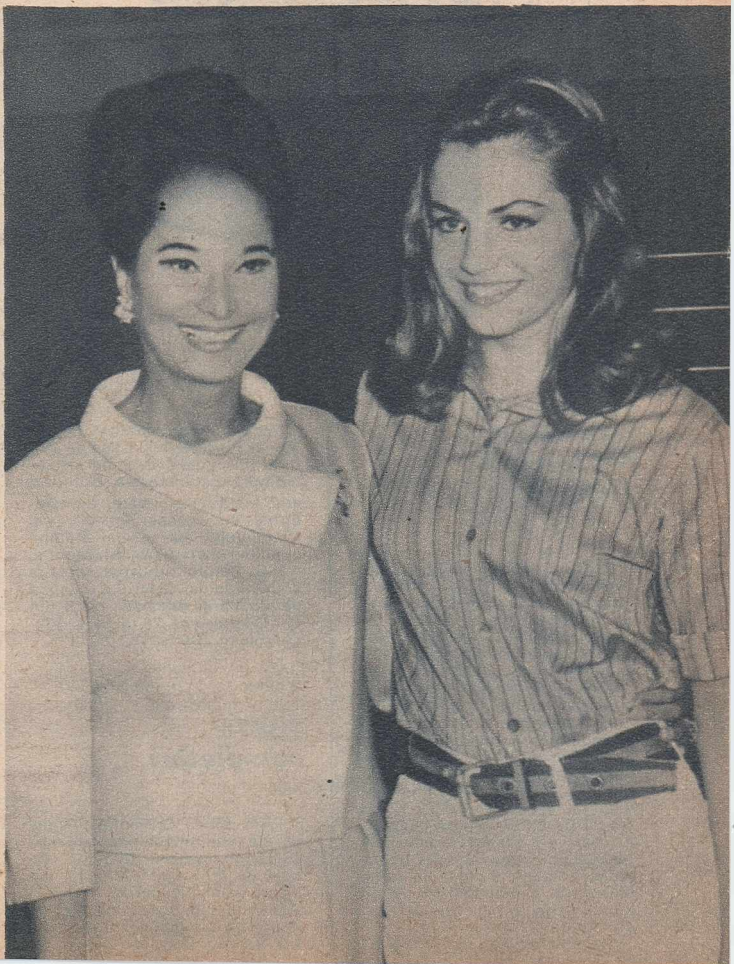
FIȘĂ FILMOGRAFICĂ Richard Widmark

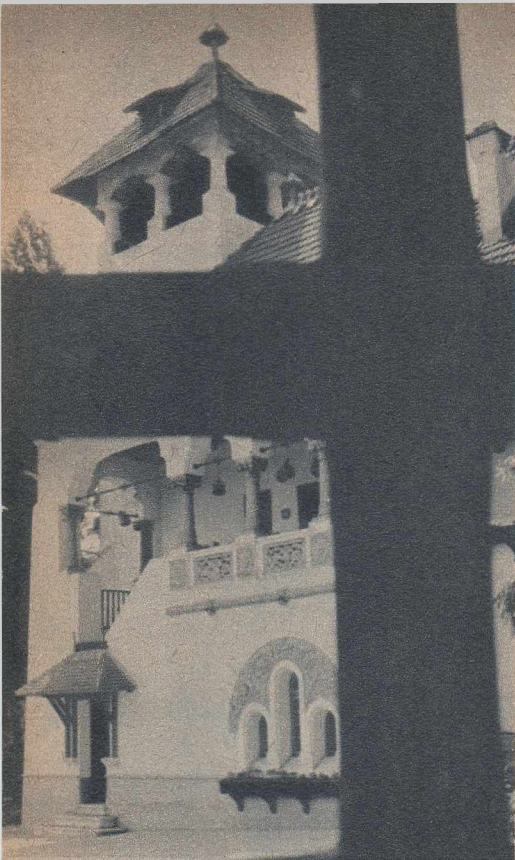
Născut în localitatea Sunrise din statul Minnesota (S.U.A.) la 26 decembrie 1914. A debutat cu filmul «Răscrucea morții» al regizorului Henry Hathaway (1947). A jucat în peste 40 de filme dintre care amintim pe cele mai importante: «Casa roșie» (cu Ida Lupina — 1948), «Drumul spre casă» (1948), «Cerule galben» (cu Anne Baxter — 1949), «Furtună în Caraibe» (cu Linda Darnell — 1949), «Panică pe stradă» (1950), «Nu înceta să bați» (cu Marilyn Monroe — 1952), «Mina periculoasă» (1953), «Grădina diavolului» (cu Suzan Hayward — 1954), «Prețul aurului» (cu May Zetterling — 1955), «Cursa soarelui» (1956), «Tunelul dragostei» (cu Doris Day — 1958), «Orașul fără lege» (1959), «Alamo» (cu John Wayne — 1960), «Procesul de la Nürnberg» (1961), «Cucerirea vestului» (1961), «Corăbiile lungi» (1963).

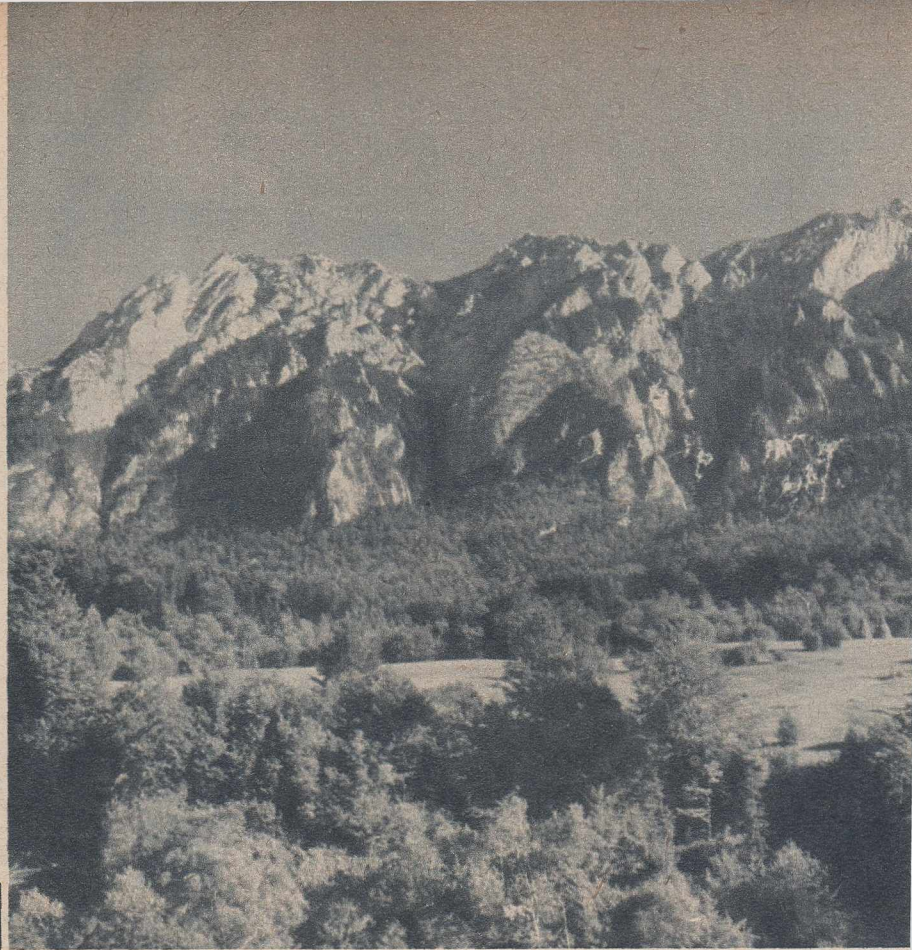
MERLE OBERON REVINE PE ECRANE

După o absență îndelungată din viața cinematografică, Merle Oberon, o vestită vedetă a ecranului de acum un sfert de veac, va reapărea într-un nou film ce se toarnă în S.U.A., intitulat «Hotel». Iată-o în fotografie (stînga) după o zi de obositoare turnări, într-un moment de odihnă la New Orleans, împreună cu tinăra actriță Catherine Spaak.

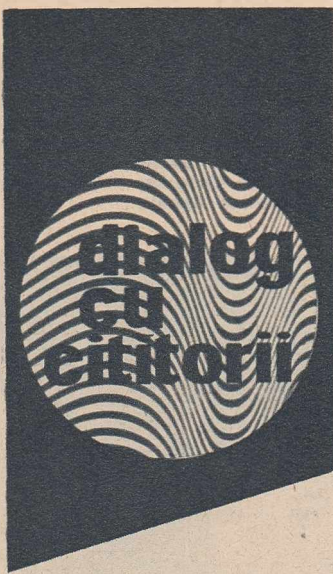

Vila Minovici —
D. Viorica, București

Creasta de argint —
Aurel Balaban, Pitești

cititorii fotografiază

într-un sat din raionul alexandria

Cititorul nostru Vasile Anghel din Calomfirești, raionul Alexandria, ne arată într-o scrisoare că în toamna anului 1965 au început lucrările instalației electrice la căminul cultural din satul său; în primăvara lui 1966 s-au introdus conductorii electrici și s-au pus becuri. Și astfel Până la finele lui iulie nu s-a reușit să se execute lucrarea de bransament. Există un aparat de proiecție cinematografică, dar spectacolele sînt stînjinite de lipsa unei cabine de proiecție. Există și un aparat de televiziune al căminului, dar i s-a stabilit «domiciliul» undeva prin sediul Sfatului popular al comunei Poroschia (deși televizorul a fost cîștigat la un concurs de echipa de dansuri din Calomfirești). Cititorul nostru ne roagă să

întrebăm Sfatul popular al comunei Poroschia și Casa de cultură din Alexandria de ce se întâmplă toate acestea. Extindem aria instituțiilor vizate, adresîndu-ne cu aceeași întrebare și Comitetului executiv al Sfatului popular raional din Alexandria. P.S. Pentru anticariat adresați scrisoarea dv. Centrului regional de librării și difuzarea cărții din str. Lipscani nr. 26, raion T. Vladimirescu, București.

cîteva completări

«Am citit cu vie emoție articolul «Viața unui rapsod popular» (despre compozitorul Nicodim Ganea) de prof. Maria Mărcuș, publicat în nr. 30 din 23 iulie a.c. Articolul este scris bine, dar incomplet» — susține cititorul nostru Valeriu Bora din Șibot, ra-

ionul Orăștie. Arătînd că a studiat în aceeași școală din Blaj în care a studiat și Nicodim Ganea, tov. V. Bora precizează că l-a cunoscut personal pe compozitor și, ca atare, este în posesia unor date inedite din viața lui. Una din ele este aceea privitoare la îndrumătorii pe care i-a avut compozitorul. Printre ei — arată corespondentul nostru — se afla și Iacob Mureșianu.

Menționăm această completare, pe care o socotim utilă. Altele pe care ni le aduce corespondentul nostru ni se par mai puțin semnificative pentru a putea fi incluse într-un articol scurt. Ceea ce nu însemnează însă că ele ar fi nepotrivite într-o scriere cu caracter memorialistic.

Correspondentul nostru, care se dovedește bine informat în unele amănunte ale vieții lui Ganea, e mai puțin informat în ce privește altele: de pildă acela că, în afară de Blaj, compozitorul a mai studiat și la Budapesta. În același timp, menționînd faptul că Ganea l-a avut ca profesor pe Iacob Mureșianu, nu putem fi de acord cu corespondentul nostru că trebuie să ignorăm îndrumările primite de Ganea din partea unor muzicieni de talie europeană și universală cum a fost Bela Bartok.

În încheierea scrisorii sale, tov. V. Bora sugerează o serie de măsuri menite a eterniza memoria compozitorului. De bună seamă că organele în drept — și în primul rînd Comitetul regional Cluj pentru cultură și artă — ar putea să ia o inițiativă în acest sens.

Prof. Maria MĂRCUȘ

„politețea cea de toate zilele“

După cite se pare, tematica abordată de noi în articolul «Politețea cea de toate zilele», apărut în nr. 31/1966, a stîrnit un interes deosebit în rîndul cititorilor noștri; mai multe scrisori sosite în ultima săptămînă subliniază satisfacția încercată la lectura lui ca și necesitatea publicării repetate a unor asemenea materiale.

«Sînt bucuroasă că ați abordat problemele politeții și ale bune-cuvinței — ne scrie Elena Ima din Brașov. Deși sîntem la un înalt

grad de civilizație, încă se mai «uită» limitele bunului simț și de aceea consider că apariția volumului lui Dan Bihoreanu referitor la bunele maniere se va bucura de aprecieri multiple, atrăgînd un mare număr de cititori».

Silviu Micu din Sighet ar dori ca în fiecare număr al revistei să apară, pe un spațiu nu prea mare, unele recomandări privind comportările frumoase, iar Emilia Mateescu din Brașov vine chiar cu o propunere interesantă: aceea ca «regulile bune-cuvinței să fie eventual introduse în programa școlilor de toate gradele».

«Am fost realmente încîntat de articolul «Politețea cea de toate zilele» — ne scrie, amabil, Vasi Băiculescu din Tr. Severin, iar un alt cititor, E. Mircea din Sibiu, cere o lămurire: «se sărută mîna pe stradă sau nu?» Firește, conform politeții și tradițiilor românești de comportament, se poate sărută mîna și atunci cînd întîlnești pe stradă o cunoștință apropiată.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să răspundă: Nicoleta Dordea, funcționară, 17 ani, Tulcea, str. Păcii 105; teme diverse, cinema, ilustrate; Cincinella Fitaru, elevă, Fălticeni, str. Republicii 64; muzică, cinema, ilustrate; Filip Curta, tehnician, Bocsa II, str. Muncii 9, rn. Reșița; teme diverse, ilustrate; Gheorghe Kiss, electrician, 18 ani, Reșița, str. Furnalelor 37; muzică, ilustrate; Marin Costeniuc, mecanic, Suceava, cartier Arini, str. Mihai Viteazul, bl. A1, sc. N., ap. 15; teme diverse, ilustrate; Antoaneta Frunză, tehniciană, stația experimentală Bechet, rn. Corabia; filatelie, ilustrate; Ștefan Teodor, elev, Buzău, Fundătura Persicului 62; sport, muzică, ilustrate; Veronica Bugeag, contabilă, Huși, str. Schit 10; ilustrate; Gabriela Comșa, elevă, Timișoara, str. Eroilor 10-12; ilustrate; Elena Cîlaus, funcționară, Constanța, bd. Tomis 35; ilustrate; Rodica Goldberger, elevă, 17 ani, București, str. Traian 112, rn. T. Vladimirescu; cinema, li-

teratură, ilustrate; Elena Gîdea, absolventă liceu 18 ani, com. Vieru, rn. Giurgiu teme diverse; Rodica Costache, studentă, Ploiești, str. Gh. Doja 132; teme diverse, ilustrate; Ingrid Reif, elevă, Rădăuți, str. Ec. Teodoroiu 1; ilustrate; Florentina Popovici, învățătoare, 20 ani, Roșiori-de-Vede, str. Lt. Dogeanu 32; ilustrate; Angela Popescu, operatoare textilistă, Brăila, str. Mihai Bravu 445; teme diverse, ilustrate; Titi Anton, lăcătuș, Reșița bloc 23 August, et. I, ap. 137; ilustrate; Luminița Măcesanu, elevă, com. Birca, rn. Bălești; ilustrate; Ion Roșioru, lăcătuș mecanic, Galați, Țigina, str. Saturn bl.15, et. 9; teme diverse, ilustrate; Emilia Valigurschi, coafeză, 17 ani, Lugoj, Piața Republicii 1; teme diverse; Eugen Alexandru, mecanic, 23 ani, Galați, str. Bradului 1; prietenie, ilustrate; Dumitru Tibacu, elev, sat Valea Părului, com. Cernetu, rn. Alexandria; ilustrate; Ion Cojocaru, elev, Buzău, str. Zambilelor 10; teme diverse; Nicolae Bojescu, elev, București, rn. N. Bălcescu, str. Simion Ștefan 6; ilustrate; Nuti Savu, elevă, Brașov, str. Lămiței 71; muzică, cinema, ilustrate; Petre Ureche, laborant boțean, com. Corbeni 40, rn. Curtea de Arges; literatură, ilustrate.

în cîteva rînduri

Dorina Soreșanu, Bacău. Pentru a vă putea răspunde la întrebarea pe care ne-ați adresat-o, vă rugăm să ne comunicați adresa dv. completă.
Huta Băluță, comuna Mălureni, reg. Arges. Mulțumim pentru aprecieri. Articole despre ti-neret am publicat și vom publica desigur și în continuare. Cîntărețului Dan Spătaru îi puteți scrie pe adresa Radioteleviziunii, str. Nufierilor 62.
Ion Niclău, Simeria. Multe din tablourile pictorilor români și străini de care ne scrieti au

ÎN MUNȚII APUSENI

Cu înălțimi mai modeste decât cele pe care le întâlnim în masivele cu renume turistic din Carpații orientali și meridionali, cu vârfuri tocite în platouri sau rotunjimi surprinzătoare, Munții Apuseni, «Țara de piatră» a moșilor, țăpilor și mocanilor, și-au câștigat totuși de mult timp un binemeritat renume turistic. Și aceasta datorită faptului că din alcătuirea lor — un adevărat mozaic de roci — a rezultat o mare bogăție de forme, o mulțime de minunății ale naturii, una mai interesantă și mai originală decât cealaltă. Lor li se adaugă farmecul așezărilor omenești, legat direct de muntele, uneori bogat, alteori destul de puțin darnic, așezări risipite pitoresc aproape pretutindeni pînă la 1 300-1 400 m altitudine.

Dată fiind vastitatea Munților Apuseni, vă invităm astăzi numai spre una din numeroasele lui zone turistice, zona vestitului ghețar de la Scărișoara și a podișului Padiș-Ponor.

Pornim la drum din Cîmpeni, orașel în care Avram Iancu a avut postul de comandă al armatelor moșesti în 1848-1849.

Pînă aici ne aduce «mocănița», trenul pe linie îngustă care urcă de la Turda, pe Valea Arieșului, pînă la Abrud. În continuare vom folosi autobuzele D.G.T.A. (plecări din Cîmpeni la ora 7,30; 9 și 16,30) care urcă pe Valea Arieșului Mare, prin Albac (satul lui Horia) pînă la Gîrda de Sus (31 km de la Cîmpeni). Aici întâlnim drumurile marcate ce duc la ghețar: unul prin Valea Gîrda Seacă (marcaj bandă roșie, durata 2 ore); altul prin Valea Ordîncușii (marcaj bandă albastră, durata 5 ore). Primul este mai direct și mai ușor. Al doilea, practicabil doar cînd apele sînt scăzute, oferă însă prilejul vizitării Cheilor Ordîncușii, sălbatice și pitorești, și a peșterii Poarta lui Ioanele, aflată pe valea afluentă din stînga.

Cele două drumuri se întîlnesc pe platoul carstic al Scărișoarei, la cabana cu același nume, aflată la marginea cătunului Ocoale.

Ghețarul se află la 1 200 m altitudine și doar la 20 de minute de cabană (marcaj punct roșu). El este ascuns într-un aven circular (o peșteră verticală), adînc de 48 de metri și cu pereți abrupti. Vizitarea lui (se face numai cu însoțirea paznicului) constă — după coborîrea în aven — din parcurgerea celor trei grote a căror podea este constituită din partea superioară a ghețarului adînc de 42 de metri. Deosebit de frumoasă este ultima sală, numită de localnici «biseriцуșă», din cauza reflexelor de lumină din virful coloanelor de gheață formate aici și care par luminări aprinse.

Între podeaua de gheață a grotelor și stîncă se văd crăpături mai largi sau mai strîmte care coboară în adîncime pînă la baza ghețarului. Explorate în 1947 de speologii din Cluj, ele au dus la descoperirea a două galerii cu minunate concrețiuni: Scărișoara de calcar. Galeriele acestea nu pot fi vizitate acum, dar le proiectează — și sperăm să se realizeze cît mai curînd — amenajarea lor.

De la Scărișoara cei ce vor să se

întoarcă pe un alt drum în Valea Arieșului pot coborî la Arieșeni (marcaj triunghi roșu — durata 1 1/2 ore), de unde pot lua autobuzul înapoi spre Cîmpeni (ore de plecare: 5,30; 11,40 și 17,31) sau spre orașul Dr. Petru Groza din Valea Crișului Negru (39 km, ora de plecare 6,39).

Cei ce vor să continue excursia în Apuseni se pot îndrepta spre podișul carstic Padiș-Ponor, al cărui centru turistic îl constituie cabana Padiș (drumul Scărișoara-Padiș, marcat cu bandă albastră durează circa 6-7 ore).

Trei trasee în circuit ne oferă, de la cabana Padiș, posibilitatea de a cunoaște cele mai interesante locuri din această zonă în care fenomenele carstice sînt deosebit de răspîndite: circuitul izvoarelor Someșului Cald (marcaj punct roșu, durata circa 6 ore); circuitul cetăților Ponorului (marcaj punct albastru, durata

circa 6 ore) și circuitul Văii Galbenii (marcaj punct galben, durata circa 10 ore).

De la Padiș se poate ieși din munte fie prin comuna Pietroasa (marcaj cruce albastră, 5 ore de mers); fie prin Stîna de Vale (marcaj bandă roșie, 6 ore de mers); fie pe șoseaua forestieră care se sfîrșește pe pîrul Izbuclui (la 1/2 oră de cabană) și care duce la Răchițele (6-7 ore de mers) de unde cu autobuzul (plecarea la ora 6) se poate ajunge la Huedin (31 km).

În încheiere ținem să amintim celor ce vor să cunoască Munții Apuseni că drumurile nu prezintă dificultăți deosebite, dar lungimea lor pretinde un oarecare antrenament și un echipament adecvat.

Gheorghe EPURAN
(fotografia autorului)

POVEȘTEA VORBEI

sarcasm și virulență

Ironia, în forma ei cea mai necruțătoare, poartă numele de sarcasm. Dacă denumirea este sau nu este bine găsită, poate să aprecieze oricine, aflînd că la baza ei stă cuvîntul vechi grecesc *sarx*, care înseamnă «carne». A ironiza cu sarcasm, a fi sarcastic la adresa unui adversar, e o acțiune pe care grecii o evocau printr-un termen cu sensul «a smulge carnea» (de pe cineva), «a sfîșia». Atmosfera creată în jurul acestui cuvînt devine și mai neplăcută dacă subliniem înrudirea dintre sarcasm și sarcofag, acesta din urmă fiind un cuvînt compus din elementele grecești *sarx* și *fagein* (=a mânca, a devora): sarcofagele distrug trupurile.

Ironia, critica, satira, cînd îmbracă forme ascuțite, devin virulente, lată un cuvînt cu asociații tot atît de puțin agreabile. În secolul al XV-lea, francezii îl foloseau încă pe virulent cu înțelesul lui original, adică «plin de puroi». La baza adjectivului latin *virulentus* stă un termen binecunoscut pînă astăzi: virus, care în latină înseamnă «craivă». Se pare că Voltaire e unul din primii scriitori francezi — dacă nu chiar primul — care dă lui virulent sensul de «vehement, violent», singurul cunoscut astăzi.

Sorin STATI

„IGA 66“ — parada florilor

Șoseaua sinuoasă ce leagă Erfurtul de bătrînul Wartburg este neobișnuit de animată din primăvară pînă-n miezul verii. Limuzinele și autocarele înșesate cu turiști, după ce poposesc o oră, două la poalele cetății medievale, care și-a imprumutat numele fabricii de automobile de la Eisenach, se îndreaptă, în convoi neîntrerupt, spre metropola florilor: „IGA 66“ — expoziția internațională de horticultură de la Erfurt.

Tradiția grădinăritului și a cultivării pasionate a celor mai variate specii de flori are la Erfurt o vechime de sute de ani. Din tată-n fiu s-a transmis meșteșugul îngrijirii florilor, iar expoziția din 1865 (acel vestit „Allgemeine Deutsche Gartenbauausstellung“) n-a fost decît o primă și îndrăzneată „ieșire în larg“ — cum spun localnicii — a comorilor de frumusețe realizate de horticultorii iscușiți din Erfurt. Acum, pe aceleași locuri, în jurul resturilor cetății Cyriaksburg, peisajul turینگian este îmbogățit pe o întindere de o sută de hectare de zecile de pavilioane, sere, parcuri, care — toate laolaltă — oferă, sub emblema

Pavilionul Olandez.

„IGA 66“, replica modernă a tirgului de flori de odinioară, constituind totodată una dintre cele mai mari expoziții internaționale de horticultură.

Deschisă pentru a șasea oară (din 1961) în primăvara aceasta, expoziția își va închide porțile la 9 octombrie. S-ar putea spune „IGA 66“ are tinerețea florilor pe care le etalează, dar faptul că în ziua cînd am poposit în această ultramodernă „grădină suspendată“ mașinile de calculat îl înregistraseră pe vizitatorul cu nr. 11 000 000, este dovada maturității și popularității ei.

150 de întreprinderi horticoale din țări socialiste și capitaliste concurează și în acest an pentru cele 77 medalii de aur, 117 de argint și 116 de bronz, oferite celor mai frumoase flori, întreprinderilor care prezintă sorturi speciale de legume.

Pentru a parcurge nesfîrșitele alei prin împărăția crizantemelor, violetelor, narciselor sau orhideelor, pentru a savura culorile aproape reale ale petalelor diafane sau parfumurile îmbătătoare ale unor specii de flori de forme și proporții neobișnuite, ai nevoie nu de ore ci de zile întregi. Nici nu s-ar putea altfel, de vreme ce „IGA 66“ îți oferă bunăoară numai delicatul iris în 180 de variante.

Din primăvară pînă în toamnă parada florilor se desfășoară după programul dinainte stabilit. La început a fost trecerea în revistă a narciselor, petuniilor și violetelor, apoi dansul rozelor, în miezul verii s-au etalat gladiolele, daliile și plantele tropicale. După zilele mașinilor horticoale și ale maștrilor în grădinarit, urmează săptămînile crizantemelor, gladiolelor și garoafelor.

În toată întrecerilor horticoale a loc tranzațiile comerciale și de specialitate. Din tot ce am văzut la „IGA 66“, nimic nu poate fi comparat cu fresca uriașă de culori și lumini pe care și-o oferă parcul celor 100 000 de trandafiri purpurii în rîndul cărora specia „New York“ — care a primit medalia de aur — apare într-adevăr ca regină incontestabilă a florilor.

Dic. BABOIAN

d-ale pieței comune

În această agitată organizație occidentală care se numește Comunitatea Economică Europeană, au avut și au loc mereu numeroase dispute — unele pe teme majore, altele în probleme mai puțin importante, însă nu lipsite de note picate și semnificative. Complicatul și greoiul mecanism al Pieței comune s-a poticnit de multe ori în eforturile sale de a aduce la același numitor interesele statelor membre. Astfel, unele dintre acestea au avut și au de suferit în procesul de „nivelare“ întreprins de CEE, ceea ce a dat naștere la conflicte care au căpătat, de multe ori, denumiri hazlii: războiul pulilor de găină, războiul portocalelor, războiul frigiderelor, războiul ouălor și alte războaie. Iată că, de curînd, a fost încheiat

un armistițiu și într-un alt conflict, și anume „războiul covorului roșu“. De data aceasta denumirea amintită este numai o figură de stil, deoarece nu e vorba de crearea unei „piețe a covoarelor“, ci de o problemă de protocol.

În general se obișnuiește ca ceremonialul prezentării scrisorilor de acreditare să se desfășoare într-o sală de recepție, unde pe podea să fie așternut un covor roșu. Așa se procedează și la sediul CEE din Bruxelles.

În anul 1959, Consiliul ministerial a hotărît ca diplomații acreditați pe lângă Piața comună să se prezinte președintelui Comisiei CEE. Apoi diplomații făceau o vizită de curtoazie președintelui Consiliului ministerial. Aceasta a durat pînă

la sfîrșitul anului trecut, cînd reprezentanții francezi au contestat dreptul profesorului Hallstein, președintele Comisiei CEE, de a se folosi de „covorul roșu“ sau mai bine-zis de a oficia acreditarea diplomaților pe lângă Piața comună. Era în momentul în care criza agrară din Piața comună ajunsese la un punct maxim, făcînd să răscolească și mai mult spiritele, și așa desțul de agitate, în „ședințele maraton“ ale comunității. Reprezentanții francezi au cerut ca în viitor scrisorile de acreditare să fie prezentate președintelui Consiliului ministerial. Propunerea a găsit, însă, oponenți în special în rîndul reprezentanților vest-germani, care în la prestigiuul concetățeanului lor, profesorul Hallstein. Între timp, prezentarea scrisorilor de acreditare a diplomaților pe lângă Piața comună a fost sistată, iar aceștia au trebuit, la sosirea la Bruxelles, să pună scrisorile în sertare și să aștepte. La un moment dat, numărul lor ajunsese la 70. Ca și în atîtea alte cazuri, chestiunea a fost rezolvată printr-un „compromis“. S-a convenit ca „șefii misiunilor să

prezinte în viitor scrisorile lor de acreditare președintelui Consiliului și președintelui Comisiei, care se întîlnesc cu acest prilej“. Nefericita formulare a făcut ca lucrurile să rămînă în continuare încurcate. După cum se știe, funcția de președinte al Consiliului ministerial nu este permanentă, iar cel care o deține o exercită numai în timpul conferințelor miniștrilor de externe al „celor șase“. Or, acela care deține pe un anumit timp această funcție ar fi trebuit să călătorească la Bruxelles ori de cite ori ar fi sosit un nou diplomat, ceea ce, practic, era imposibil.

Ce era de făcut? Ministrul olandez de externe Luns, care deține în prezent funcția de președinte al Consiliului ministerial, a convenit cu profesorul Hallstein ca șefii misiunilor să prezinte cite o scrisoare de acreditare pentru fiecare președinte. Disputa „covorului roșu“ a durat mai bine de șase luni. Rezultatul — covoare protocolare și scrisori de acreditare în dublu exemplar.

C. VARVARA

veneția și porumbeii

Veneția — atracție turistică internațională — este amenințată de două mari flageluri: apa, care macină temelile, și ...porumbeii, care distrug fațadele celebrelor monumente. Măsurătorile făcute de specialiști au arătat că în ultimii 50 de ani Veneția s-a scufundat cu 183 de milimetri și tot în acest rîstimp fațadele principalelor sale monumente au suferit de gradări evidente din cauza murdăriei pe care o fac porumbeii. După evaluări recente, numărul acestor păsări este astăzi în Veneția de peste 150 000.

Împotriva apelor nu se pot lua măsuri eficiente decît cu mari eforturi financiare, dar porumbeii pot fi împiedicați să se mai înmulțească în viitor. În acest scop se preconizează folosirea unor pilule... anticoncepționale. Nu se pune problema exterminării, ci numai a împuținării porumbeilor, deoarece ei formează una din marile atracții locale, fiecare turist dînd să se fotografieze cu aceste păsări, care vin cu zecile cînd li se oferă de mîncare și se așază pe umerii, pe capul și pe brațele celor care-i cheamă.

I. M.

supercreierile medicale

În clinicile și laboratoarele cele mai moderne dintr-o serie de țări europene, ca Uniunea Sovietică, Anglia, Italia etc., precum și din Statele Unite calculatorul electronic — fără de care multe dintre marile cuceriri științifice ale timpurilor noastre ar fi fost imposibile — lucrează cot la cot cu medicii, făcînd analize și examene clinice de o mare precizie, stabilînd diagnostice în cazurile mai dificile, prescriind tratamentele cele mai adecvate ale fiecărui caz, niciodată identic cu altele similare.

Chiar dacă pătrunderea robotului în locurile unde sînt îngrijite suferințele omului mai întîmpină încă o anume rezistență — îndeosebi în rîndurile tradiționaliștilor — medicina electronică a înregistrat succese ce nu pot fi ignorate, realizări adesea reflectate în paginile presei mondiale. La „Kings County Research Laboratories“ din Brooklyn (S.U.A.), analizele de singe sînt efectuate pentru prima oară complet automatizat; rezultate de o împecabilă exactitate, care, cu metodele general folosite, se realizează în două zile, se obțin în numai două minute. Tot cu ajutorul calculatoarelor electronice, utilizate de astă dată în domeniul medicinei preventive, în Suedia a fost examinată complex starea sănătății unui număr de 90 000 persoane, cei care prezentau devieri de la normal fiind depistați rapid și precis. La clinica Mayo din Rochester (S.U.A.) un grup de medici, în colaborare cu cercetătorii de la compania de aparataj electronic I.B.M., au realizat o mașină care pe baza unui chestionar poate face o expunere concisă asupra personalității unui pacient, indicînd eventualele anomalii psihice. O altă importantă aplicare medicală a calculatoarelor electronice constă în controlul automat al stării bolnavilor în timpul intervențiilor chirurgicale. Date ca valoarea presiunii arteriale, frecvența pulsului și a respirației, temperatura, cardio și encefalograma, conținutul de oxigen, bioxid de carbon și anestezic al singelui ș.a. sînt transmise mașinii, care verifică dacă sînt situate în limitele normale, oferînd permanent chirurgului tabloul complet al stării bolnavului și atrîgîndu-i

atenția asupra momentelor critice cu ajutorul unor semnale auditive, vizuale sau prin mesaje scriptice.

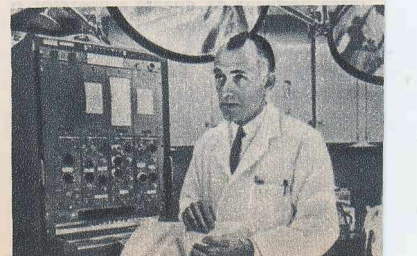
Se preconizează în prezent crearea unor laboratoare centrale, înzestrate cu calculatoare programate de mari specialiști și deservind țări întregi. Diagnosticul și tratamentele astfel obținute ar echivala cu cele prescise prin consultarea unui întreg areopag de somități, lucru în marea majoritate a cazurilor practic imposibil fără ajutorul unor asemenea laboratoare.

Creierului electronic îi este rezervat un rol din ce în ce mai mare și în cercetarea medicală, căci — după cum remarca profesorul Aldo Mazzuro, președintele Societății internaționale de medicină cibernetică — asemenea biochimiei, care a clarificat multe probleme ale fiziologiei și patologiei, n-ar fi exclus ca biofizica să poată releva, mai devreme sau mai tîrziu, cauze și mecanisme pe care încă nu le cunoaștem și nici măcar nu le bănuim, dînd astfel un nou impuls dezvoltării științelor medicale.

Supercreierile create de om inaugurează astfel o nouă etapă a studiului medical, aducîndu-l la nivelul științelor exacte.

D. ȘTEFAN

Într-o sală de operații mașina electronică furnizează chirurgului parametrii fiziologici ai bolnavului pe care-l operează, semnalfind orice situație critică ivită în timpul intervenției.

Greva celor 35 000 mecanici din 5 mari companii aviatice americane a afectat grav traficul aerian al S.U.A. În fotografia noastră, un aspect obișnuit pe aeroporturile americane în timpul grevei: pasageri așteptând uneori zile în șir pentru a putea obține un loc în avion.

complicata variantă monarhică

Sucesiunea lui Franco este un subiect atât de amplu dezbătut în cercurile politice și presa spaniolă, încât unii diplomați străini — informează *Le Monde* — au afirmat că „dintr-un anumit punct de vedere se poate considera că Spania trăiește deja cu gândul în perioada post-franchistă”. Rezumând alternativa puterii creată de eventualitatea dispariției lui Franco („74 de ani, boala lui Parkinson, arterioscleroză, diabet” — nota conștiințios săptămânalul italian *L'Espresso*), publicația madrilenă *SP* pagina cu litere mari titlul: „Monarhie? Republică? Regență?”

Cele trei posibilități enumerate de *SP* sînt de fapt categorii de soluții, fiecare comportînd destule variante, amintite mai mult sau mai puțin de presă și politicieni.

Deosebit de complicată este varianta monarhică. Observatorii nu se hazardază să-i acorde șanse decisive, iar faptul că o anumită parte a presei o supralicitează ține mai mult de intențiile factorilor interesați (în primul rînd, bineînțeles, Franco) de a menține problema succesiunii într-o atmosferă cit mai incertă. Prin confuzia pe care o întreține, soluția monarhică servește cel mai bine acestui scop.

Trei familii pretind că-i succed legitim ultimului rege al Spaniei, Alfonso al XIII-lea, detronat în 1931. Mai întîi primul său fiu, Jaime, duce de Segovia (58 de ani). Surdo-mut din naștere, el a renunțat la drepturile sale în 1933 în favoarea fratelui său Don Juan, dar a revenit asupra deciziei în 1962. Dacă ducele Jaime, actualul cap al ramurii Bourbonilor din Spania, are puține șanse de a se înscăuna, fiul său, Alfonso de Bourbon — Dampierre, în vîrstă de 26 de ani, speră însă să devină într-o zi Alfonso al XIV-lea.

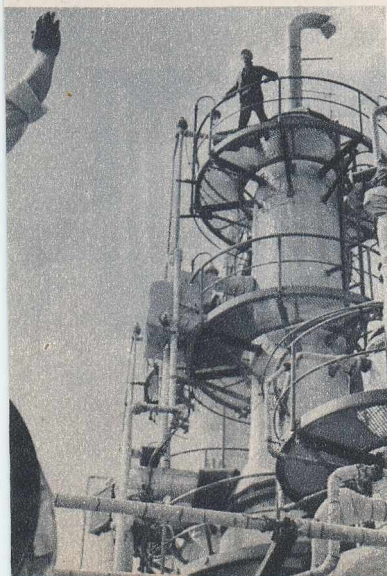
Pretenții serioase emite și celălalt fiu al ultimului rege — Don Juan, „regele Aragonului și Castiliei, regele Ierusalimului, al celor două Sicilii, regele Gibraltarului, al țărilor oceanice, duce de Bourgogne, de Milano, de Brabant și conte de Barcelona”, care trăiește inconjurat de o

mică curte în Portugalia. Dar contele de Barcelona s-a opus întotdeauna franchismului, iar Franco, la rîndul său, îl consideră „prea liberal”. De aceea, presupun unele ziare, Franco i-ar fi sugerat lui Don Juan să abdice în favoarea fiului său, Juan Carlos, amenințîndu-l că în caz contrar desemnează pe altcineva la tronul Spaniei (pentru că, în temeiul unei legi adoptate în 1947, Franco are dreptul „de a propune cortesurilor persoana pe care o consideră chemată a-i succeda cu titlul de rege sau regent”).

În fine, un alt grup de pretendenți sînt „carliștii”. În ajunul morții sale, Ferdinand al VII-lea (1814-1833) a abolit legea salică potrivit căreia numai descendenții masculini ai dinastiei au dreptul de a domni. Ca urmare, pe tron a urcat atunci fiica sa Isabela, în vîrstă de trei ani, în timp ce „tradiționaliștii” s-au strîns în jurul fratelui regelui mort, căruia i-au acordat titlul de Carol al V-lea. De atunci „carliștii” și-au apărut și susținut pretențiile înscind numeroase tulburări interne și cînd ultimul rege — prezumtiv — carlist, Alfonso Carlos, a murit în 1936, fără a avea copii, s-a găsit imediat un nou pretendent — nepotul soției sale, Xavier de Bourbon y Braganca. Fiul acestuia, Carlos Hugo, revendică și el astăzi, împotriva celorlalți pretendenți, ipoteticul tron al Spaniei. Dar înainte de a se angaja în disputa propriu-zisă, el luptă să se naturalizeze spaniol, pentru că Tratatul de la Utrecht din 1713 n-a fost vreodată abrogat și prevederile sale spun că nici un Bourbon din Spania nu poate emite pretenții la tronul Franței (sic!), după cum nici un Bourbon francez (cum este Carlos Hugo) n-are dreptul să aspire la cel al Spaniei.

Între timp Franco dă speranțe, alternativ, unuia sau altuia dintre pretendenți (mai ales lui Juan Carlos) și, pentru orice eventualitate, a constituit un consiliu de regență.

Corneliu VLAD

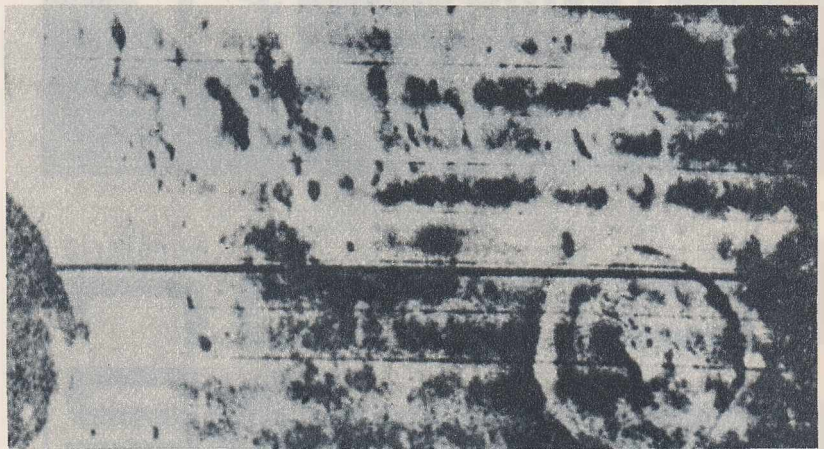
Noul combinat chimic din Kemerovo, cea mai mare întreprindere a Siberiei apusene, este în continuă dezvoltare. Unul din importante obiective ale acestui combinat este fabrica de caprolactamă, substanță servind la obținerea polimerilor solubili de tip perlon sau capron. Prin darea în exploatare a acestei unități cu înțreaga capacitate pînă la sfîrșitul cincinalului, combinatul din Kemerovo va deveni principalul furnizor de materie primă a întreprinderilor de industrie chimică ale Uniunii Sovietice. În fotografie — un aspect de la fabrica de caprolactamă.

experiența „lunar orbiter”

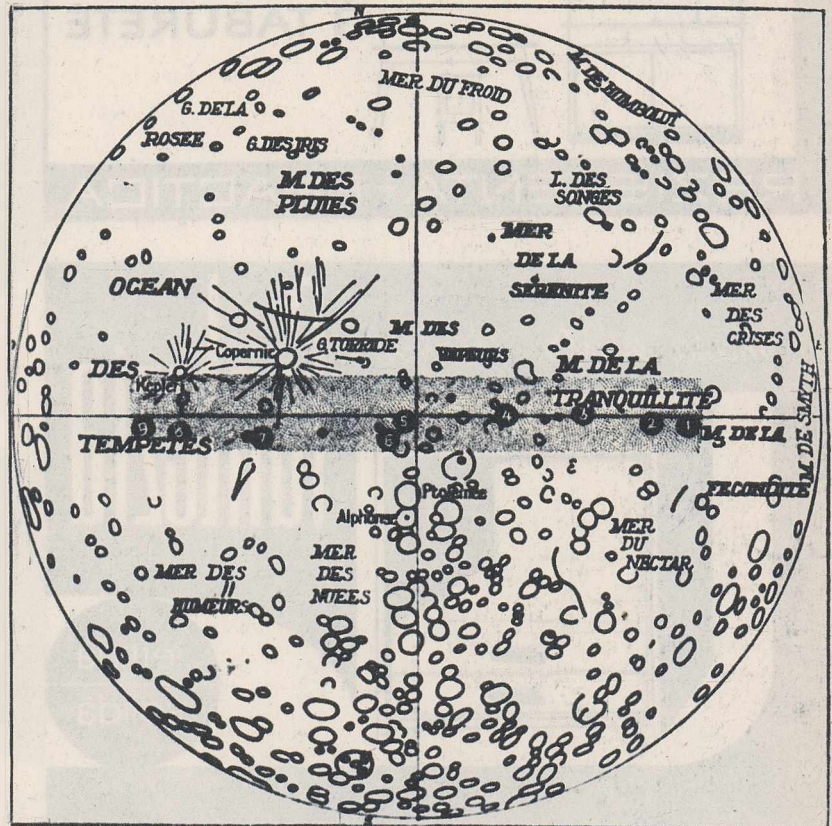
În ziua de 19 august a fost recepționată în Statele Unite prima fotografie clară a suprafeței Lunii, luată de nava spațială americană „Lunar Orbiter”.

Lansată la 10 august în direcția Lunii de la Cape Kennedy, „Lunar Orbiter” s-a înscris, patru zile mai tîrziu, pe o orbită lunară. În timpul celei de-a 26-a rotații, în ziua de 18 august, răspunzînd comenzii de pe Pămînt, ușa de protecție s-a ridicat din fața obiectivelor fotografice. Acestea s-au declanșat. Nava înaintează cu 6 400 km pe oră, la 214 km deasupra

fotografii s-ar datora — după cum au apreciat specialiștii — unor defecțiuni în funcționarea aparatului electronic emițător, deteriorării mijloacelor optice, a peliculei fotografice sau funcționării defectuoase a obturatorului aparatului fotografic. În timp ce „Lunar Orbiter” continua să transmită imagini ale părții vizibile și invizibile a Lunii, la Centrul de cercetări spațiale din Pasadena (California) s-au făcut încercări de corectare a aparatelor cu mare putere de separare, absolut necesare pentru îndeplinirea mi-

Prima fotografie clară a suprafeței Lunii, realizată cu ajutorul navei spațiale „Lunar Orbiter”, și recepționată în Statele Unite la 19 august. Fotografia, reprezentînd o suprafață de aproximativ 13 mîle situată în extremitatea estică a suprafeței vizibile a Lunii — Marea lui Smith — este formată prin alipirea a 14 clișee. În partea dreaptă se vede un crater cu un diametru de aproximativ 2,5 mîle, în mijlocul căruia se află un vîr.

Banda gri, situată de-a lungul ecuatorului lunar, din facsimilul de față, reproduce după ziarul „Le Monde”, reprezintă zona în cuprinsul căreia vor aseleniza cosmonauții americani conform proiectului Apollo. În interiorul acestei benzi, care face parte din Oceanul Furtunilor și se termină între Marea Liniștii și Marea Fecundității, sînt situate și cele 9 zone pe care trebuie să le fotografieze „Lunar Orbiter”. În zona 9 se găsește sonda lunară Surveyor. La marginea din dreapta a acestei hărți, reprezentînd discul lunar, se află regiunea denumită Marea lui Smith, ale cărei imagini au fost deja transmise pe Pămînt.

suprafeței Lunii. Imaginile transmise reprezentau regiunea denumită Marea lui Smith, de pe suprafața vizibilă a Lunii — situată la marginea discului lunar așa cum îl vedem de pe Pămînt. În aceeași zi, cu ajutorul satelitelui de telecomunicații „Early Bird” aceste prime imagini, transmise pe canalele de televiziune, au putut fi prezentate și telespectatorilor din Statele Unite.

Specialiștii N.A.S.A. au apreciat că — spre deosebire de imaginile luate cu obiectivele cu putere de separare medie, care au fost foarte bune — patru din cele cinci imagini luate de obiectivele de bord cu mare putere de separare în cursul zilelor de 18 și 19 august nu au fost suficiente de clare, cuprînzînd prea puține detalii. Slaba calitate a acestor

siunii lui „Lunar Orbiter” — și anume realizarea unor imagini pe care să apară caracteristici ale solului lunar cu dimensunea de un metru.

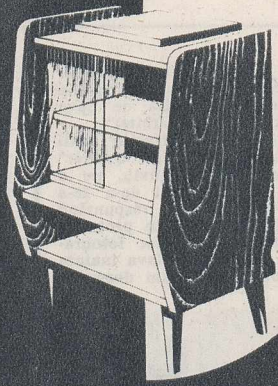
Evoluția circumlunară a lui „Lunar Orbiter” va mai dura cîteva săptămîni, timp în care defecțiunile vor putea fi remediate, dacă li se vor cunoaște exact cauzele. Imaginile vor deveni deosebit de interesante după manevra de schimbare a orbitei, în urma căreia nava spațială americană va fi plasată pe o traiectorie situată la mai puțin de 50 kilometri de solul lunar.

Chiar dacă defecțiunile semnalate nu vor putea fi remediate, funcționarea navei spațiale „Lunar Orbiter” rămîne o experiență de mare interes științific.

masă pentru televizor

harghita

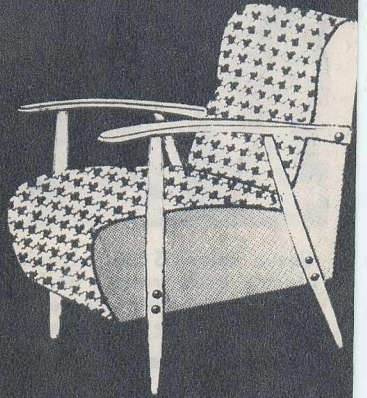
utilă
estetică

FOTOLIUL

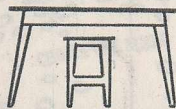
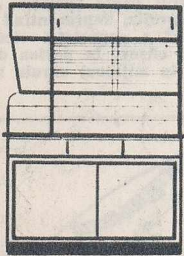
solid
confortabil

Foisor

bucătăria

compusă din:
D U L A P
M A S Ă
set
3 TABURETE

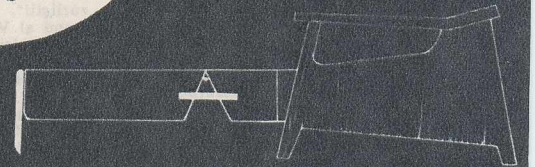
REZISTENȚĂ - PRACTICĂ

FOTOLIU - PAT

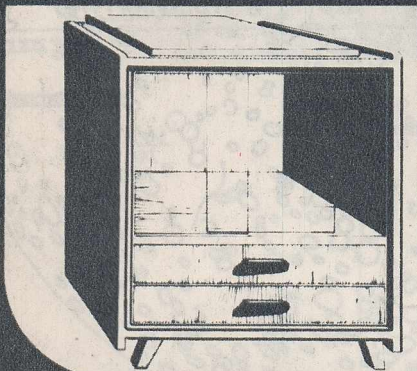
modern
rezistent

brates

masă pentru televizor

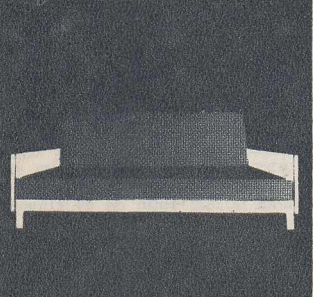
fantezia

ieftină
solidă

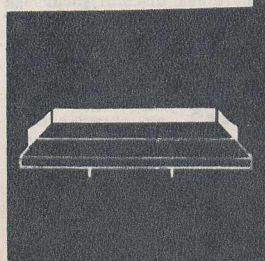
Produse realizate
de întreprinderile
Ministerului
Economiei Forestiere.
De vânzare
la toate
unitățile de specialitate
ale comerțului de stat
și cooperatist.

canapeaua

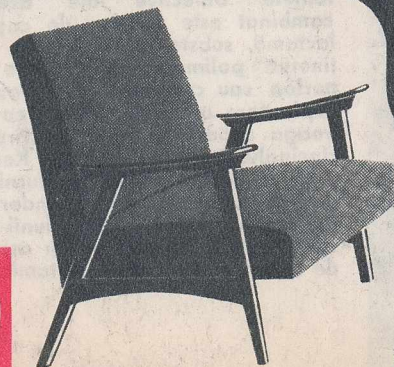
elegantă

extensa

fotoliul nehoiul

modern

PUBLICITATE